

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXV. Број 656
Субота, 25. јул 1964. год.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

КРОЗ ВЕКОВЕ

Порез на капе

Почетком 19. века, у Енглеској је био уведен порез на капе и шешире. Отисак печата, који је сведочио о плаћеном порезу, стављан је на поставу. Контролори су

имали право да зауставе сваког човека и да оне чија капа није имала печат казне са 10 фунти стерлинга.

Средњовековни рукомет

За време Медичија у Фиренци је у 14. и 15. веку била веома омиљена једна игра лоптом слична данашњем рукомету. У игри су учествовала два тима од којих је сваки имао по 27 играча. Ову игру јавно су смели да играју само младићи из племићких кућа.

Крунисање после смрти

Инес де Кастро, жена португалског принца и будућег краља Педра I, постала је краљица Португалије тек после своје смрти. У ствари она је била убијена по наређењу Педровог оца који је био противник

овог брака. Три године после свог доласка на престо, Педро је наредио да се тело његове жене ископа из гроба, посади на краљевски трон и круниса уз највећи церемонијал „за краљицу Португалије“.

У ОВОМ БРОЈУ: Ваздушни бој над Мишаром. Ловац на лешће бомбе. Иза врата црној кабинета. Зашто слоновима не играју Шенис. Пичи мозак. Томас Едисон. Анејдоше. Вести. Сиријови.

Ripley's - Веровати или не!

НАОПАКО СУБЕЊЕ

ХОСАИН, ЈЕДАН ГРАДСКИ СУДИЈА ИЗ ИМФАЛЕ, У ИНДИЈИ, КОЈИ ЈЕ СВЕ ПРЕДМЕТЕ ВИДЕО ОБРНУТО, ПРЕДСЕДАВАО ЈЕ 19 ГОДИНА СВИМ СУБЕЊИМА ДУБЕКИ НА ГЛАВИ! (1852-1871)

НАЈЛЕНИЈЕ ЖЕНЕ У ИСТОРИЈИ

СЕСТРЕ МАРИЈА И ПАДОМ БРИЛА - СА-ВАРЕН ИЗ ВИЈЕ-ЕН-ВАЛРОМЕЈА (ФРАНЦУСКА) ПОСЛЕДЊИХ 48 ГОДИНА СВОГ ЖИВОТА ОСТАЈАЛЕ СУ У ПОСТАЛИ ОД 1. СЕПТЕМБРА ДО 30. ЈУНА - ПО 10 МЕСЕЦИ СВАКЕ ГОДИНЕ

© King Features Syndicate, Inc., 1964. World rights reserved.

ЗЕЦА

СА 2 РЕПА ИМАЛА ДЕ ЕДВАРДА ХАЈНЕЗ ИЗ ЛУИВИА (САД)

БЛОКОВИ ЦРВЕНЕ КАМЕНЕ СОЛИ

ВАДЕ ОЕ У МАРОКУ И ТРАНСПОРТУЈУ ПРЕКО САТАВЕ СЕВЕРНЕ АФРИКЕ НА ЛЕДИМА МАГАРАЦА

ШЕБЕ МИКС

ИЗ БРУКВИЛА (САД) ПОСЛЕ ЈЕДНЕ СВАКЕ ДА БЕ-РЕНИКОМ НИКАД ВИШЕ НИЈЕ ИЗИШЛА ИЗ КУКЕ ПРЕО СТАЛИХ 60 ГОДИНА СВОГ ЖИВОТА

КАКО СУ ПОСТАЛА ИМЕНА

„ПОВРИВЕНА СНЕГОМ“

Невада је држава са 286,3 хиљаде кв. км на планинском западу САД. На том простору живи свега 295 хиљада становника, од којих су преко 5 хиљада Индијанци. Већим делом лежи у сувом великом басену, који је од благотворних климатских утицаја Пацифика одвојен 3.980 м високом планином Сијера Невада. Биљни свет је пустињски и полу пустињски. После Аљаске Невада је најненасељенија држава у САД. Име је настало од шпанске речи Nevada — покривена снегом. Зими су у Невади мразеви до 20 степени испод нуле и тада је сва под снегом.

„БЕЛЕ ПЛАНИНЕ“

Либан је република за Блиском истоку са површином од 10,4 хиљада кв. км и око 1,6 милиона становника. Изнад уске приморске равнице издиже се истоимена планина (арапски Џебел — Либан) која се пружа 170 км а захвата ширину од 45 км; највиши врх (Карнат-ес-Сауда) издиже се 3089 м изнад нивоа Средоземног мора. Планина је претежно од кречњака у коме је развијен карст. Име јој потиче од јеврејске речи Lbanon — „Беле планине“, јер је планина Либан на оголићеним местима заиста бела.

„ЗАПАДНИХ РЕКА ВЕЛИКИ ПРЕВОЈ“

Сихоте—Алин је велики планински предео на Далеком истоку СССР, између Јапанског мора и долине реке Усури и доњег тока Амура. Пружа се 1200 км, а у ширину захвата 300 км. Просечна висина овог планинског предела је око 900 м. Највиши врх Тордоки — Јани диже се 2078 м изнад нивоа Јапанског мо-

ра. Читав предео је испресецан многобројним дубоким долинама. Клима је мусунска. На северу су четинарске, а на југу мешовите шуме. Поред других животиња овде живи и познати усурјски тигар. Име предела потиче од кинеских речи си-хе-да-лин које значе „Западних река велики превој“, јер се преко превоја овог планинског предела стиже до река (Усури и њене притоке) западно од њега.

„МУЧИТЕЉСКА ПУСТИЊА“

Калахари, пространа област у централном делу јужне Африке, обухвата огромну котлину која се простире од севера ка југу скоро 2.000 км, а од запада ка истоку пре-

ко 1.200 км. Висина јој је око 900 м, а површина око 630 хиљада кв. км. У северном влажнијем делу ове области

преовлађује савана (предео са високим травама и усамљелим дрвцем са крунама у облику сунцобрана), док је на југу пустиња са пешчаним бедемима или динама високим и до 100 м. Тај део области месно становништво назива Карри—Карри што значи „мучитељски“, јер је у питању сува, бесплодна — „Мучитељска пустиња“.

„ОБЛАСТ ЗАПАДА“

Мандалеј је град у централној Бурми на реци Иравади, са око 200 хиљада становника. Важан је чвор аутомобилских и железничких путева и речни је пристаниште на пловној Иравади, којом је повезан са Доњом Бурмом. У граду има више фабрика лаке индустрије и развијено је занатство. До 1885. године био је престоница независне бурманске државе. Име му потиче од скраћене санскритске речи „Гадамандала“ — „Област запада“.

ПИЛИЋИ БЕЗ КРИЛА

На јапанским пијацама појавили су се пилићи-бројлери (товљеници) али — без крила! Један јапански научник вршио је огледе са пилићима заклање и пре стављања у тов хирушким путем уклањао им је крила. У прво време пилићи су нешто заостајали у тежини. Међутим, после 10 недеља пилићи без крила су за 10% претекли у тежини оне са крилима. Нарочито на гру-

дима пилићи без крила имали су више меса од оних других.

Земљорадници нестају

Све више се опажа тенденција да у Европи нестане земљорадника. Сада стоји овако: на једног грађанина долази 7 сељака који још обрађују земљу.

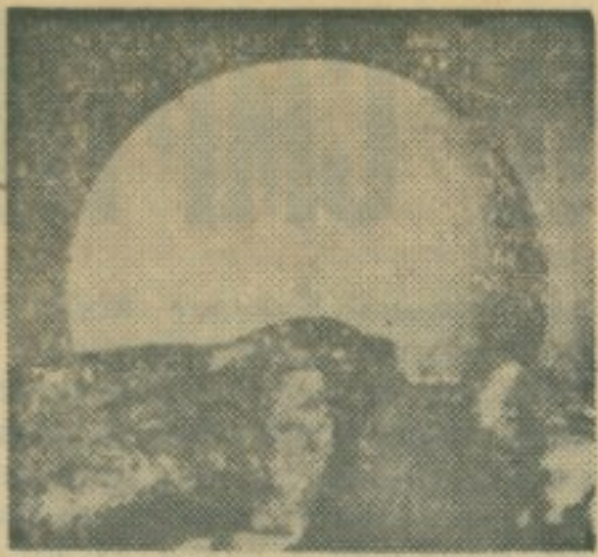
ПРОНАЂИТЕ ШТА НЕДОСТАЈЕ

Пошто на одмору имате времена за забаву дајемо вам две слике: једну праву и целу, а другу подељену у 16 квадрата, насумце поређаних. Треба да их саставите и слике да упоредите.

Погледајте да ли су потпуно исте. Ако сте пажљиви, уочићете да су се у пет квадрата јавиле промене. Нађите које су.

Загледајте и видећете: израстао је један цветић више, облак је друкчији, леђа краве су нестала, изненада се појавио виноградарски пуж, а чинија са коском ишчезла.

Олимпијска антена

Ово што видите на слици није сунце на заласку већ диновска лопта чији је пречник 65 метара и — антена нове телевизијске станице у Француској.

Нова станица ће уз помоћ вештачког сателита Телстар II примати преносе са олимпијских игара у Токију намењене Европи.

ПРЕЦИЗНОСТ ПРЕ СВЕГА

Извесни одговори ученика на испитима врло су интересантни иако у први мах не изгледају такти. Када су запитали једног кандидата како се може у вратити у Француску из Гијане он је одговорио:

— После дугог седења.
А једна ученица на питање колико је Дунав дубок код Будимпеште одговорила је својим питањем:
— Под којим мостом?

ЈАБУКЕ НА ВРБИ

Једно необично питање — да ли јабуке могу да расту и на врбовом дрвету — заинтересовало је чак и неке југословенске етнологе. Проучавајући народне обичаје на Косову и Метохији ози су сасвим случајно чули од тамошњих сељака за израз „јабука врбоваца“.

Назив за врсту опоре и тврде јабуке, чији је лист потпуно сличан врбовом а плод остаје на дрвету до дубоке зиме, није забележио чак ни најревноснији сакупљач народних речи и умоторина Вук Караџић (1777—

1864). Међутим, уочено је да се исти израз употребљава и у Босни као и у још неким крајевима земље.

Трагајући за овим, етнологи су утврдили да истоветан израз помиње и турски путописац 16. века Евлија Челебија који чак тврди да је на Кавказу и Криту видео на врбама не само јабуке него и брескве.

Даље проучавање те загоне тке етнологи су препустили биолозима. Да ли ће се они заинтересовати за ту ствар и проверити је, још није извесно.

Мало истине

„Телевизија је за сада последњи елемент који убија разговор у друштву где би он иначе био вођен, али је она постала предмет разговора међу онима који га нису волели“ — написао је Луис Мерлин у свом делу „Истина о телевизији“ које је ове године објављено у Паризу.

Први лондонски кафеџија —

Југословен

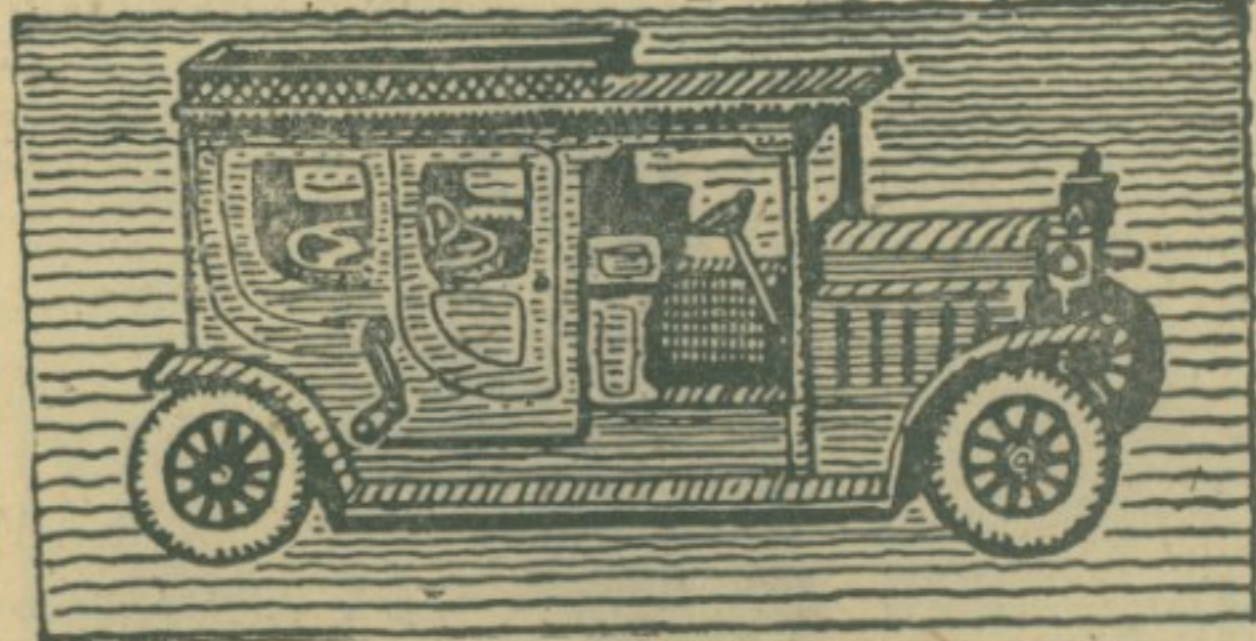
Како казују веродостојни писани подаци, прву кафазу у Лондону није отворио Енглец, него Југословен, и то Далматинац Пашко Росић. Пошто се иселио из своје земље 1652. године, он је у главном граду Енглеске отворио локал где је искључиво продавао кафа, још готово непознати и непопуларни напитај у том делу Европе.

Као и све друге народе тај црни напитај је убрзо освојио и Енглеце, који су постали свакодневни гости Росићевог локала. Сличне гостунице су отворене по целом граду и по читавом острву.

Међутим, 1675. су у Енглеској све кафане затворене декретом краља Чарлса II коме се није свидело

окупљање људи по кафанама. У декрету је стајало да су оне постале „седиште разних лажи, злбних и скандалозних вести и изругивања краљевској влади.“ Тада је била затворена и већ веома популарна Росићева кафана. Но, због жучног протеста грађана, локали су поново отворени.

Подаци не говоре колико је времена Росић држао прву лондонску кафану, али се зна да је био необично гостољубив кафеџија. Својом окртношћу и снажљивошћу успео је за кратко време да омили Лондонцима кафу, далац тако популарну и у његовој домовини.

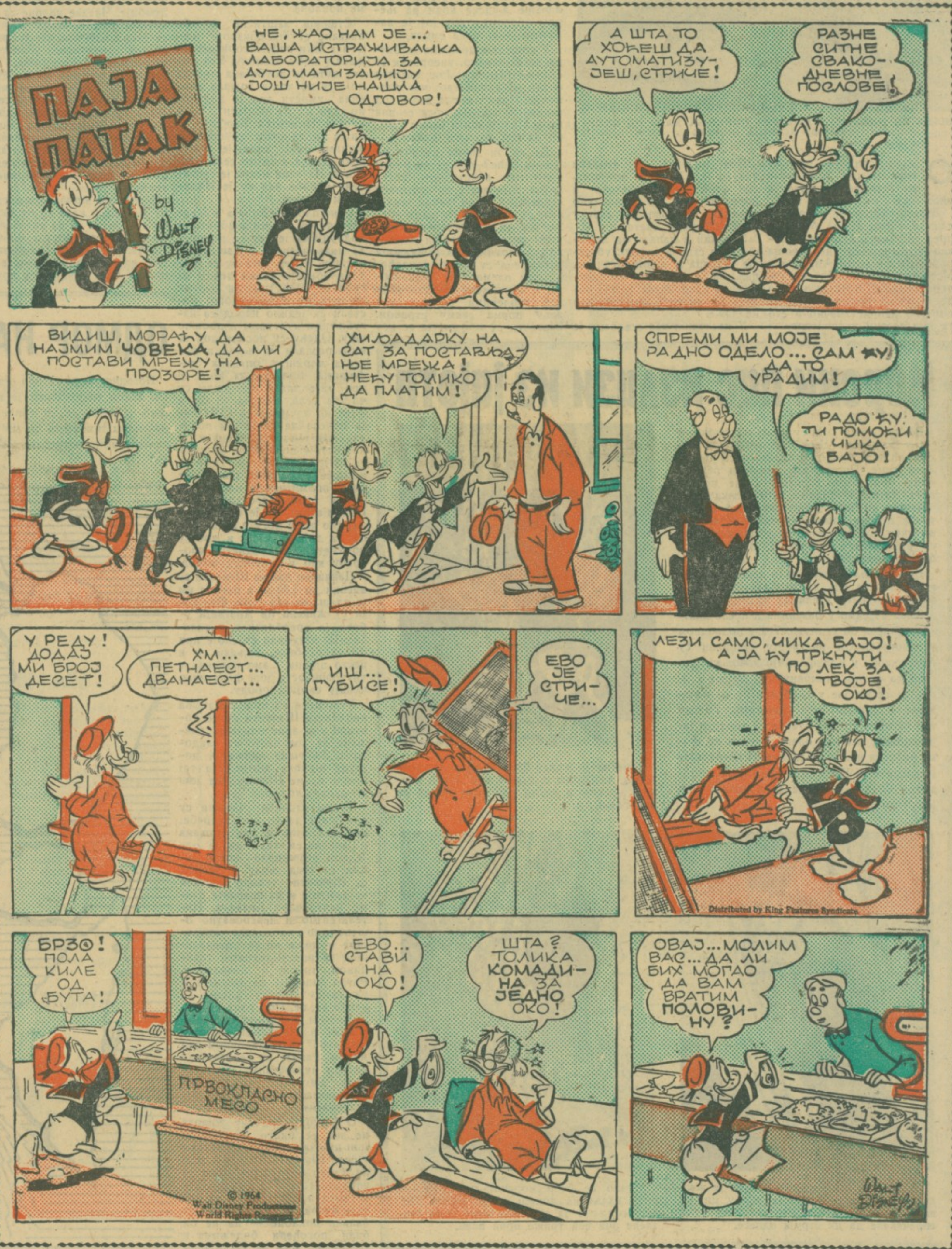

ГРАМОФОН — АУТОМОБИЛ

У московском листу „Новојавио грамофон у облику аутомобила. Да би се грамофон дине објављена вест, пропратна „пустио“ потребно га је на-хена цртежом који и ми до-носимо, да се у радњама по-росерије и ту ставити плочу.

УПОРНА ДОМАЊИЦА

Једна домаћица од 64 го-би платила свој пут и виде-дине која живи у једном ме-ла сина и унучиће, она је 17-сту Шкотске стигла је недав-година штудела и сакупљала-но у Перт у Аустралији. Да новчиће од 6 пенија.

ДИВЉИ СТАНОВНИЦИ СА РЕКЕ СМРТИ

ЖЕНА ИЗ ПЛЕМЕНА КАМАЈУРА СПРАВЉА ХЛЕВ ОД ИСТУЦАНОГ КОРЕЊА И ВОДЕ

Између модерних градова Јужне Америке има потпуно неопитаних подручја у којима живе индијанска племена и сваког „уљеза“ поздрављају отровним стрелом.

служба за заштиту Индијанаца СПИ, која има своје станице по целом Бразилу.

Ксингу је једно од највећих непознатих подручја Бразила. Једна страна је висораван сли- степи која се стана са вечно зеленим шумама Амазона, Река Ксингу је дугачка три хиљаде километара а у њу утиче деветдесет цинковских потока.

Влаге у ваздуху често има сто посто и зато тамо владају лакшени услови за живот. Према југу Рио дес мортес чини границу ове још не- такнуте земље. Река се некада звала Рио мансо што значи „питома“, али стално про- ливање људске крви на њеним обалама дало јој је да- внашње име: река смрти.

У срцу ове дивљине је Сиера до Ронкадор, висораван са стрмим стенама. Још ниједан белац није испитао ово под- рочје. Ноћу ваздух дрхти од страха урлања кога се пла- ше и Индијанци и белци а ни- ко не зна од чега долази.

Да ли ти зваци потичу од живих бића? Или се на неком нарочито акустичном месту зваци појачавају до огромног степена, или ти зваци имају везе са староиндијанским обележјима за Ронкадор-планине, што значи „урлајући брегови“? Подручја око Ронкадора настањена су дивљим вро- еничким племенима: Шаван- ти и на северу Сујама који већ столетима осећају мр- жњу према свему страном. Шаванти су морали да се по-

вуку из својих старих лова- шта на северу државе Гојаз и данас господаре висинама Ронкадора. Одатле прокосе ци- вилизацију која покушава да продре уз токове широких река.

Ту, на раскрсници два све- та, основао је СПИ неколико станица ради умиривања пле- мена. У том подручју живе најдивљиви Акуе Шаванти. Сваки покушај да се прибли- жи њиховом племенском под- рочју завршава се смрћу. Са- мо у јужном делу Ронкадора, у два села са по 500 станов- ника, Шаванти су мало љу- базнији и с армена на време долазе у СПИ-станицу да при- ме поклоне.

Станице заштитне службе опасане су бодљикавом жи- цом а јаки рефлектори освет- љавају ноћу околину. Већ до- ста пута је поубијана посада која се до краја држала пра- вила „умрети ако је потребно, али их не убијати“. Члан посаде Пиментел Барбоса у- бијен је заједно са својим људима 1941. када је поку- шао да уђе у једно село Ша- ванта. На томе месту је сагра- ђена колиба али су је Инди- јанци спалили.

Само племена Караја и Јавае остала су у својим првобитним подручјима јер су се покори- ла цивилизацији и заштитној служби. Услед тога су се њи- хови обичаји већим делом из- губили. Међутим, ни новине за њих не значе много: по- стали су једино народ са из- губљеном културом и прошло- шћу. Одећу су носили док се није распала на њима и по- стала жариште опасних ин- фекција. Болести за које се пре није знало покосиле су читава села. Вероватно би и потпуно изумрли да СПИ ни- је почела да спроводи полити- ку изолације: племена и да- нас остају поштеђена контак- та са цивилизацијом. Тиме се помаже самостално развијање ових примитивних народа на начин који одговара њима. Иницијатива им је препуште- на: ако желе могу у свако до- ба да дођу у СПИ и добију предмете за свакодневну упо- требу као и лекарску помоћ.

Данашњи дивљи Шаванти су високи до 1,80 м, а поглед им је плашљив али горд. Оне ко- ји су живели на Арагзаји у- брзо је преобразила цивили- зација: изгубили су своје при- родне особине, прљави су и често пијани. Само племена у унутрашњости још фанатично чувају своју слободу.

Угрожени од приближавања колониста Шаванти су се по- вукли али због опадања див- љачи за лов често су гладо- вали. Забачена имања су по- стала њихове жртве. На тај начин племе Шаванта се још до данас одржало.

Током столећа чињени су покушаји да се они истребе: вода за пиће је чак трована цијанкалијем тако да је од- једном поумирало преко се- дам стотина људи. У борби су Шаванти ускоро постали највештије и најопасније пле- ме централног Бразила. Ин- теллигентно и невероватно ош- троумно проналазе лукав- ства и држе војне организаци- је са претходницама, глав- нимом трупа и позадином. Ретко нападају из засаде већ уз дивљу дреку кидишу на непријатеље. При томе су они са својом огромном телесном снагом и страшним оружјем „бордуна“ (буца) већином над- моћни. Раније су се служили ратним лукавствима и навла- чили мајмунске коже услед чега је настала легенда о чо- веку-мајмуну.

О њиховом начину живота не зна се много јер никада још ниједан белац није ступио у село Шаванта. Чак је и јед- на добро опремљена војна ек- спедиција морала да се повуче пред њима. Пилоти су ле- тели високо изнад села кад су бацали поклоне — да не би били погођени бодежима и кољима. Али су Индијанци

све поклоне уништили и из- газили ногама.

Племе Суја броји само не- колико стотина људи који су озлоглашени као „freschadog- ges“ — стрелци. То су прави прашумски Индијанци — ма- лога раста, једва око 1,50 м. Најрадије нападају из засаде и радовно устреде последње- га у леђа. Против продирања белаца боре се исто као и Шаванти. Живе у највећем за- твореном шумском подручју на свету — између река Ксин- гу и Манитсана. Толико су примитивни да не знају ни за чамце ни сплавове. Њих го- тово никада нико није видео. Зна се само да, као Афри- канци, своје усне проширују огромним комадима дрвета, што им је донело назив „Ин- дијанци са тањирастим усти- ма“.

У тропским шумским под- рочјима кроз које не воде ни- какви путеви инжењери су им- мали да поставе границу из- међу државе Венецуеле и Ко- лумбије. Читаве колоне са жи- вотним намирницама крећу се под заштитом наоружаних војних јединица, користећи природне водене путеве. По- сле више недеља зашли су у непознату дивљину где живи племе Мотилон. Одатле се ни један једини геометар, војник ни носач није вратио. Војне јединице наоружане машинка- ма нашле су касније остатке поубијаних чланова експеди- ције са отровним стрелом у телима.

Мотилони припадају племе- ну Карива и када су откри- вени становали су на висоравни. Били су непријатељи мобил- ни Чипча, који су их исмевали што иду обучени у женске су- кње. У току освајачког похо-

да Шпанца Квезаде побегли су у тропске речне долине.

Да би се ослободили инсе- ката, њихове колибе су стал- но испуњене димом који их нагрива. Целог живота се бо- ре, одмеравају снагу са при- родом и само најјачи прежив- љују. Једину разоноду пред- стављају им многе свечаности и игранке а утеху митови и бајке. Њихов поглед на свет је једноставан али врло ош- троуман. Природа влада Ин- дијанцем: шума му даје све што му је потребно.

Изгледа да су даљи сукоби између становника чии ча совних цивилизације заостаје миленијуме и нових господа- ра земље који хоће кроз пра- шуме да изграде ауто-путеве — неизбежни. Нико не може још да каже да ли ће се кон- фликт завршити трагично или мирољубиво.

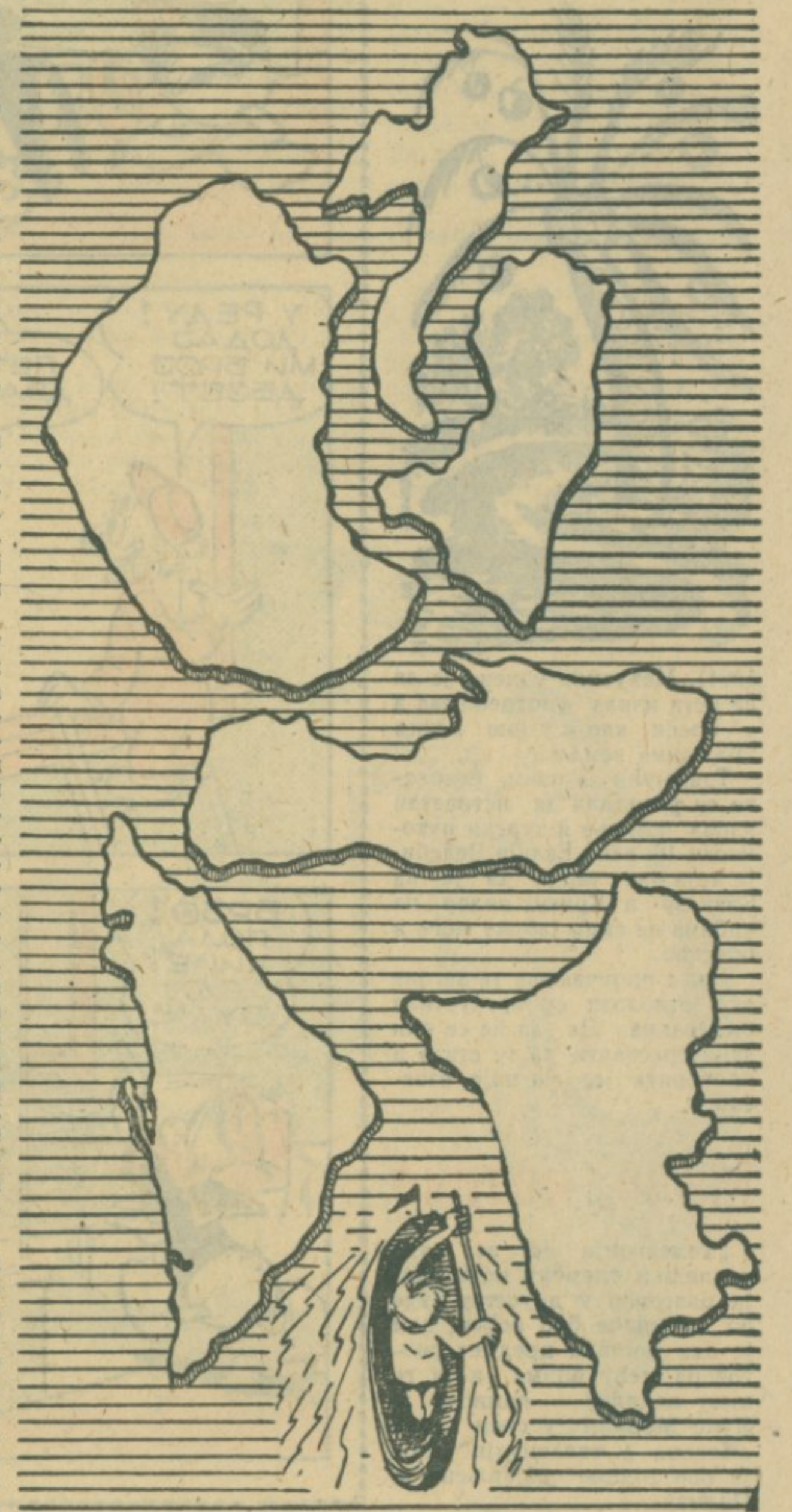
БАОБАБ — РЕКОРДЕР

Све донедавно сматрало се да се највеће дрво баобаб Сенегала налази у близини Дакара. Обим „струка“ овог шампиона износи 20 метара и 30 сантиметара. Недавно је, међутим, нађено једно још веће дрво. Оно расте у селу Фиселе удаљеном 90 км од Дакара. Стабло дрвета је из- мерено на пола метра од зе- мље и утврђено је да му је обим 22 метра.

ОДМОР НА ОСТРВИМА

Погодите која су ово остр- ва. Мали морепловац је по- шао чамцем да их обиђе и наједном приметио да му он- заиста није потребан. Заш- то?

Зато што то и нису остр- ва него делови Југославије, кад их правилно саставите (а ваљда ћете умети јер по- знајете границе своје земље) — добићете површину наше државе.

Морски пас излази из јајета

Ретки су они који су присуствовали ра- њању морског пса. Само неколико љу- ди, већином природњака, могу се похва- лити тиме. Прождрљиви морски разбој- ници брижљиво скривају своје потом- ство. За време бацања икре женка снесе највише 40 јаја. Више од осам месеци треба док се заметак развије. Крадљив- ци икре доприносе да се убилачки створ не размножава у бескрај. Зар то није баланс природе?

Деценијама је изгледало немогућно др- жати морске псе у заробљеништву. Си- ви цинови нису хтели да примају храну, лежали су само у базенима и после крат- ког времена би угинули. Тек у подводном океанографском институту створили су Американци у Калифорнији довољан про- стор да својим становницима пруже ути- сак да се налазе у слободи. Ту су начи- њени и снимци које доносимо. Готово три четврти године чували су воозни ја- ја морског пса као благо. Терали су сва- ку рибу из њихове близине. И истрајност је награђена. Пред светленим очима под- водне камере природа је показала још једно своје чудо.

Заметак је живео 35 недеља у змотачу јајета, заштићен његовом као оклоп твр- дом љуском и чекао час када ће да се излупи.

Прошло је осам месеци откако је жен- ка морског пса положила јаја у мирној води између корала. Водене биљке су спречавале да их струја однесе.

Мучно се беба морског пса пробила кроз излаз на доњем крају јајета. Ле- жи испљена на дну, али њене мале све- тлеће очи већ траже први плен.

ИЗА ВРАТА «ЦРНОГ КАБИНЕТА»

Двадесетогодишњи француски племић Арман ди Плесис стигао је 1606. у Рим да би примио бискупско достојанство. Блед и мршав, изгледао је просто као дечак. Поглавар католичке цркве запито је будућег бискупа да ли је већ достигао узраст утврђен за ово тако високо црквено звање. Не двоумећи се ни тренутка, млади племић је одговорио:

— Да, ваша светлости.

Али, тек што је папа завршио церемонију посвећења, млади бискуп је пао на колена:

— Ваша светлости, разрешите ме великог греха... Слагао сам... прописане године још немам...

Сналажљивост и лукавство младог Француза развеселили су поглавара католичке цркве.

— Далеко ће дотерати овај млади угурсуз! — приметио је тада папа.

Бискуп Арман ди Плесис постао је војвода и први министар Француске. Цео свет и сад зна за лукавог дворанина, храброг ратника и ненадмашног мајстора политичких интрига — кардинала Ришеља.

На страницама свог познатог романа „Три мускетара“, Александар Дима цртајући лик кардинала Ришеља није жално боје. Чак и ако добар део одбијемо на романтијерску машту и захукталост, стичемо јасну слику о једној злокобној личности! То, уосталом, потврђују и чињенице везане за историју — поште.

Кардинал Ришеље је не једном побеђивао непријатеље својом запрепаштујућом обавештеношћу. Али, само су ма-

добројни знали за „црни кабинет“ — малу одају у дирекцији пошта где су иза добро закључаних врата радили ћутљиви чиновници. Њихов посао је захтевао апсолутно ћутање. Ту су „за краљеву забаву“, како је кардинал волео да каже, отворана туђа писма и из њих извлечени разни подаци. Сваки онај коме би поверили овај посао заветовао се да ће га обављати „до краја својих дана“. Болест, смрт или хелија у Бастиљи — другог излаза из „црног кабинета“ није било.

У то време у Француској се све продавало и куповало. Предметом куповине и продаје постале су чак и тајне уловљене у тишини „црног кабинета“. Понекад је трговина тим тајнама улазила у анекдоте. Тако је, на пример, у октобру 1659. године истом поштом која је краљу носила писмо министра Колбера против финансијера Фукеа путовала и копија тог писма коју је за рачун Фукеа начинио његов плаћеник, поштански интендант Нуво.

„Црни кабинети“ постојали су и у царској Русији. Једном пре отприлике сто година, петроградска дворска дама Булгакова изабацила је из своје куће стара и непо-

ребна писма. Неки скупљач старих крпа и хартије продао је сва та писма антиквару Федору Григорјевичу Шилову.

У Шиловљевим рукама нашло се око пет стотина извештаја генерала Алексејева цару Александру I и министру његовог двора кнезу Волконском, па чак и једно царско писмо фелдмаршалу Кутузову за које му је Александар I наредио да га, пошто га прочита, уништи.

Кутузов је испунио царско наређење. Али, ни цар ни фелдмаршал нису ни слутили да је писмо, пре него што је вручено Кутузову, било отворено, прочитано и пажљиво преписано у дебелу свеску поред још двеста копија туђих писама. Стара дворска дама у ствари је изабацила архиву својих предака, управника московских и петроградских пошта Александра и Константина Булгакова.

Браћа Булгакови били су, да тако кажемо, болесни радозналци који су са страшћу отварали и читали туђа писма мада се углавном нису користили тајнама које су из њих дознавали. За једног од њих се чак прича да је умро када је престао да заузима положај који му је омогућивао да завирује у туђа писма.

За двоје

Дечја колица која Мери жени више стало до удобности њеног пса него њеног тексашког града Даласа, сина. Јер, сунцобран монтиран на колица изгледа да двоје. Изгледа да је овој штити само четвороношца,

АНЕГДОТЕ

Опет испочетка

Познати париски астроном Жан-Доминик Касини (1625—1712) позвао је к себи у опсерваторију градске оце и неколико фи-

нансијера да би посматрали редак приказ помрачења Сунца. Међутим, позвани су закаснили и једва су се испунили на зборном месту.

— Није страшно — рекао је председник општине — ипак ћемо отићи. Ја добро познајем господина Касинија. Њему је потребан новац за опсерваторију. А пошто жели да га добије, он ће нам све то понова уредити.

Аргумент оптужбе

Познати амерички адвокат Хоув прославио се тиме што готово никад није изгубио ниједну парницу. Заступајући једном једног преступника који је у ствари био крив, он је одржао блистав говор који је произвео видљив утисак на чланове пороте. Међутим, јавни тужилац, коме је било јасно да против такве красноречиве одбране не може ништа, нипошто није желео да се преда без борбе. Он се обратио поротницима следећим речима:

— Господе поротници, пратећи изразе ваших лица за време говора мога цењеног противника, дошао сам до закључка да сте ви већ одлучили да оптуженог ослободите. Али, ја сам потпуно убеђен у његову кривицу. Кроз један час или нешто касније ви ћете да саопштите своју одлуку: „Није крив!“ и разићи ћете се кућама. Сутра ујутру у мој службени кабинет ући ће мистер Хоув. Седеће на столицу, широко ће се осмехнути и рећи:

— Младићу мој, ала су ти поротници били будале.

Поротници су оптуженог прогласили кривим.

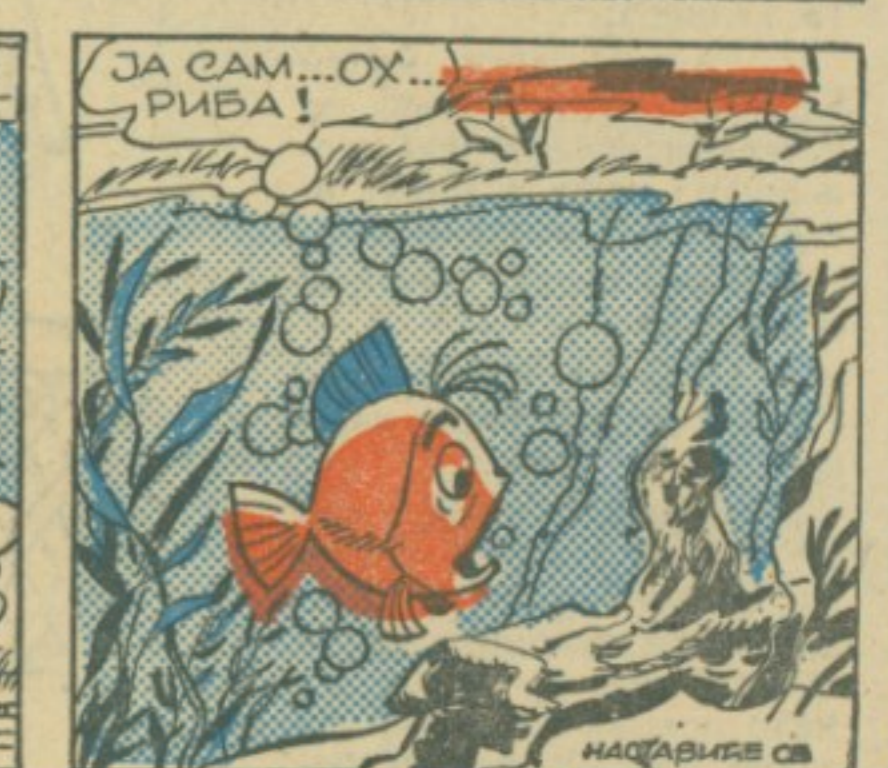
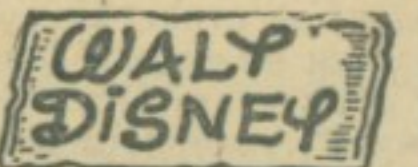
Видите да не видите

Ернест Радерферд (1871—1937), један од оснивача нуклеарне физике, показивао је слушаоцима распадања радијума. Екран би час засветлео, час потамнео.

— Сад видите — обратио им се Радерферд у једном тренутку — да се ништа не види. А зашто се не види, то ћете сад одмах видети.

МАЧ У КАМЕНИУ

ПТИЧЈИ МОЗАК

снаге, затетурала се и у последњем тренутку задржала на најнижој грани. Родитељи су је, облећући око ње, соколили али она није могла да скупи довољно храбрости. Хоуард је прихватио птицу и пренео је до оближње гране. Отац је ускоро долетео са гусеницом у кљуноу али јој је није хтео дати. Облетао је око ње, дизао главу у правцу другог дрвета са вишим границама.

Хоуард је схватио да отац не жели да храни птица на ниској грани где му прети опасност од мачака. Поново је узео птичицу и пренео је на високу грану оближњег дрвета где се нашао у потпуној безбедности. Птица је и даље пиштао од глади и отац је убрзо поново долетео са гусеницом у кљуноу. Овог пута је нахранио свог потомка а цвркутом као да је захваљивао Хоуарду. Поука: родитељи никад неће да хране мале на несигурном месту да се они не би навикли да ту проводе своје време.

Птице имају врло развијену скалу осећајности. Према отвору њиховог кљуна Хоуард препознаје: срибу, глад, радост, жељу да се окрепе на топлим сунцу. Запрешена птица остаје као и човек нема, укочена, а очи јој имају смешан израз.

Највећа је неправда мислити да птице не осећају бол и тугу. Природњаци који су чули мужјака како пуним гласом пева тек што му је жена угинула извели су закључак да је он није ни волео. У ствари, птици пој је један од најснажнијих на-

чина испољавања осећајности птица: снажна песма је израз туге. Хоуард је забележио неколико случајева да су птице певале у првим тренуцима после несреће а затим су данима остале тихе и неме од жалости.

Када у гнезду имају неколико младунаца родитељи су често принуђени да напусте најслабијег да би исхранили остале. Погрешно је сматрати такав поступак одсуством родитељске љубави. Из гнезда коса Олаха исплао је један птић и сломио ногу. Олаха је два дана облетао око њега, хранио га и покушавао да му помогне. Кад је све остало узалуд он га је напустио, јер су за то време остали гладовали и били у опасности. Да кад оца није било родитељске љубави он не би ни прва два дана покушавао да му помогне.

Хоуард је хранио птице лешиницима, ломео их чекињем а затим распоређивао плодове. На знак туцања лешиника све птице су радосно долетале. Међутим, било је и оних које су се окупљале око природњака чим би виделе чекињу у његовој руци.

Птице су кроз прозор улазиле у природњачок стан и често слетале на његов кревет. Брзо је научио да их отера са постеље изговарајући само три речи: „Бежите са постеље!“ Међутим, ако би истим гласом проговорио друге три речи, као на пример: „Процарајте ту ватру!“ — птице су остајале на постели.

Календоскоп...

КУНЕМ СЕ БРЕСКВОМ...

Отровна својства цијановодоничне киселине била су позната још пре наше ере. У та далека времена тајне хемије брижљиво су чували и крили свештеници. Човек посвећен у те тајне морао је да положи завет ћутања, и то над листом бресквиног дрвета. Коштица брескве садржи извесну количину цијановодо-

МЕЛОДИЧНА ОПОМЕНА

Једна позната америчка аутомобилска фирма препоручује својим муштеријама занимљиву новину: када брзина којом се кола крећу пређе границу од 120 километара на час, аутоматски се укључује магнетофонска трака на којој је снимљена једна духовна песма у извођењу дечјег хора. Песма почиње речима: „О човече, све си ближе смрти...“

ничне киселине. Сваког оног ко би погазио заклетву отровали би отровом добијеним из бресквиних коштица.

НАЈКРАЋИ КОНЦЕРТ

Артуро Тосканини дириговао је 1931. године опером „Парсифал“ Рихарда Вагнера. То је најдуже од свих музичких дела уопште. Извођење опере трајало је 4 часа и 50 минута.

Недавно је међутим, у Карнеги холу, у Њујорку, одржан најкраћи музички концерт. Било је то прво наступање једног младог клавиристе. Он је тако темпераментно почео Шуманову сонату да је ударио главом о клавиру и — изгубио свест.

ДЕТЕКТИВ С ГАЈГЕРОВИМ БРОЈАЧЕМ

Пас-трагач, незаменљив пратилац детектива, одлази полако у прошлост. Белгијска полиција озбиљно разматра нов пројект о заштити предмета и зграда који су нарочито „занимљиви“ за преступнике. На прилазу тим зградама или уметничким предметима неприметно се разбацају сићушне ампуле са радиоактивним материјама. Довољно је да преступник ступи само на једну па да га детективи пронађу помоћу Гајгеровог бројача.

Када се за некога хоће да каже: није много паметан, каже се: има птичји мозак. А то је велика неправда — за птице. Познати британски орнитолог Лен Хоуард у свом делу „Птица, та непозната“, говори са великом одушевљењем о интелигенцији, осећајности и љупкости птица.

Пулс птица је бржи а крв топлија него у човека. Њихов слух и вид су изванредно изострени, а смисао за оријентацију је у сразмери са дометом њихових крила. Што је о моћима птичјег мозга раширено лоше мишљење крив је само човек: ој је њихов мучитељ и непријатељ број један. Сасвим је разумљиво што оне онда безглаво беже од њега и не пружају му никакву прилику да их упозна.

Из неколико одабраних примера може се видети да интелигенција неких птица, а нарочито селица, достиже висок ниво, поготову у „педагошком погледу“.

У пространој башти Лена Хоуарда нашле су уточиште многе птице. Ту су и полетар-

ци његове омиљене сенице који још нису упознали живот и клопке које се у њему крију: тек што су размахнули крилима налетели су на стакло од веранде и почели бесомучно ударати у њега кљуновима. Два птића су се повредила. Сеница Џејн је одмах схватила опасност. Следећег јутра, држећи једну велику гусеницу у кљуноу и машући криво крилима, позвала је своје птиће да је следе. Кроз отворена врата улетела је на веранду и машући гусеницом у кљуноу мамила је мале који су са друге стране стакла узалуд покушавали да је дохвате. Потом је излетела напоље односећи гусеницу птићима под кљун и поново се враћала иза ока. Три пута је сеница — мајка ово извршила, док њени потомци, брзином која краси ту птичију врсту, нису схватили да се кроз провидно стакло не може проћи и — научили су да обилазе ту препреку.

Другом приликом је једно породично легло сеница прхнуло у рану зору ка крошњи дрвећа. Међутим, најмања птичица није имала довољно

НАФТА „ТРЕЋЕГ БАКУА“

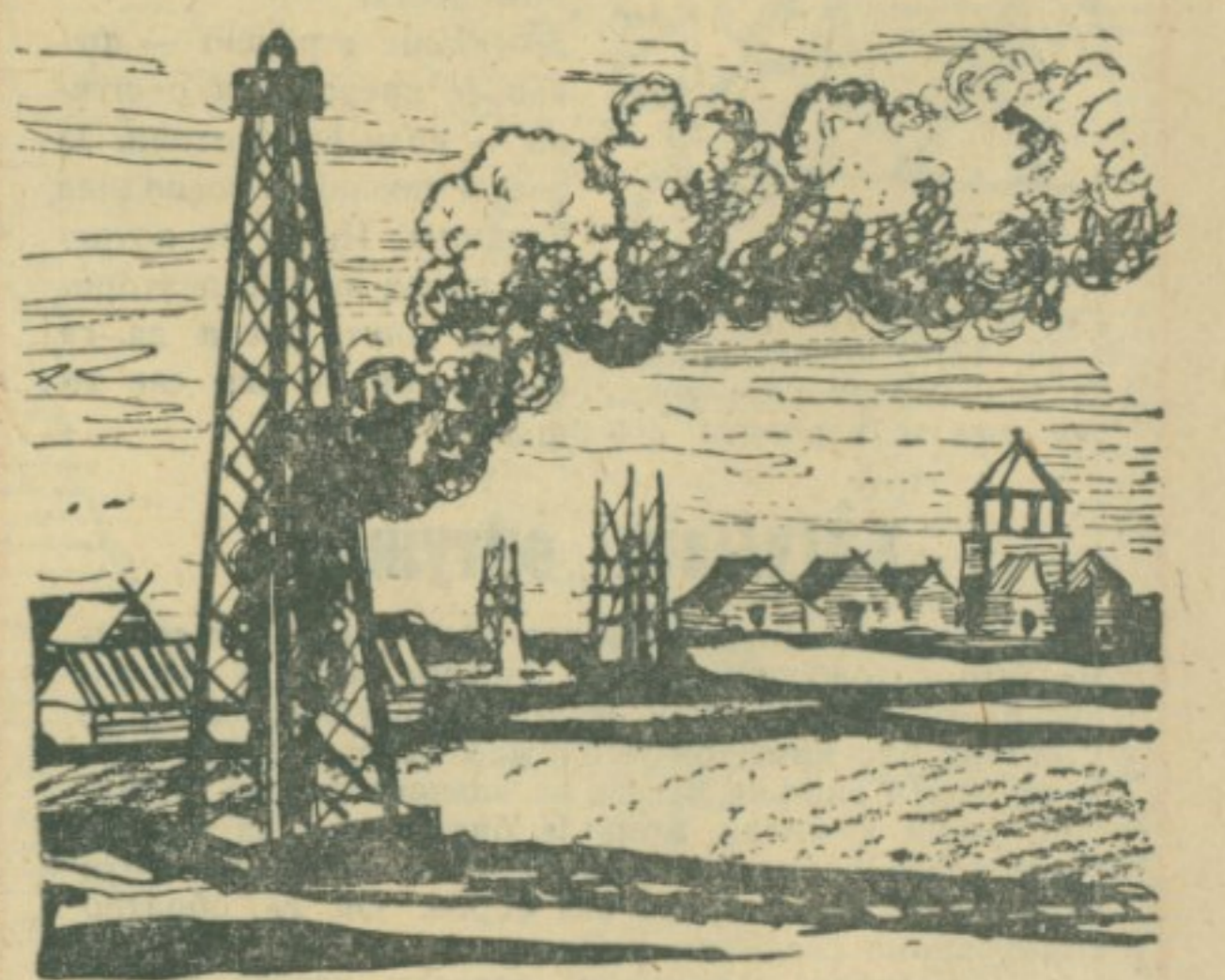
Пре нешто више од 20 година нико није сумњао у „превласћ“ Кавказа у нафти. У предатим годинама само Азербајџанска ССР давала је готово три четвртине совјетске производ-

ње нафте. После рата Кавказ је уступио водеће место Волго-Уралском рејону где се производи највећи део совјетске нафте. Нови нафтоносни рејон, други Баку, како су по чели да га називају, потамнио је славучених извора нафте.

Међутим, последњих година појављује се још један нафтоносни рејон источно од Урала. Можда ће он ускоро постати „шампион“ — „трећи Баку“.

Академик Губкин, један од најистакнутијих совјетских геолога, изразио је 1932. смелу претпоставку на скупу Уралске филијале Академије наука о великим залихама нафте и земног гаса у подземљу Западно-Сибирске низије. И ако заснована на научним чињеницама, претпоставка није наишла на нарочиту подршку. Више пажње и средстава додељено је тада врло младом, новом Волго-Уралском нафтоносном рејону. Мада су истраживања сибирске нафте започета још 1931. године, на огромном простору од Урала до обала Тихог океана није ништа значајније откривено. То није ни чудно, јер, мање групе геолога, опремљене углавном само геолошким чекињем и компасом, нису ни могли да продру у тајне дубоких недара Сибира. Тек по завршетку другог светског рата, када су геолози помоћу нове опреме и геофизичких метода предузели дубока бушења, почело је откривање богатства Сибира.

Пре једанаест година саопштена је дуго очекивана вест: у Западном Сибиру, у низији реке Оба, избио је снажни млаз земног плина. Село Березово, дотле познато само по сликама уметника В. И. Сурикова, постало је одједном

значајно у целом Совјетском Савезу. Прорачунате резерве веће су од 50 милијарди кубних метара, а геолози сматрају да су оне чак и два пута веће. То ће за многе године осигурати рад пливовода Березово — Иадел — Свердловск

После овога стручњаци су очекивали и избијање млаза нафте у Сибиру. Јужно од Березова, на обалама тешко приступачке реке Конде, лако у тајни, геолози су 1959. године приметили извесне знаке постојања нафте. Крајем следеће године из бушотине код села Шаим избио је огроман млаз а затим и из других. Тако је почетком 1961. године откривен веома богат нафтоносни рејон у Западно-сибирској низији

У марту идуће године шквинуо је млаз нафте из бушотине код села Маркова у изворишту реке Лене. То је најстарија нафта на Земљи: образовала се пре готово 500 милиона година. Сибирска

нафта је високог квалитета: више од половине садржи бензина и других лаких фракција; за разлику од уралске она има незнатну количину сумпора (мање од 0,5%) што омогућује да се од ње добијају висококвалитетни и јевтини производи.

Наговештаја о постојању нафте и земног плина има и у другим рејонима Сибира. У доњем току реке Вилуја у Јакутији откривено је 1956. године богато лежиште земног плина. Проучавања указују да је могуће постојање нафте и земног плина и у Зеје-Бурејској котлини, на југу Сахалина, на источном приморју Камчатке и још неким крајевима континенталног дела северноисточног Сибира.

Откривена енергетска гонрива уминомго ће олакшати и узрвати преображај Сибира — у један од најважнијих индустријских рејона Совјетског Савеза.

ЗАШТО СЛОНОВИ НЕ ИГРАЈУ ТЕНИС

Питање: зашто слонови не одлазе на универзитет?

Одговор: Зато што није дан не положи матуру.

Питање: Како открити да ли су у вашем фрижидеру били слонови?

Одговор: По траговима које би оставили на сиру.

Овакви и слични „слоновски вицееви“ последњи су крик америчког хумора. На известан начин они су имитација бесмислених вицева који су после другог светског рата просто преплављивали Европу и Америку. Ево једног од њих.

Један гост зачуђено пита келнера:

— Кажите ми, молим вас, зашто онај човек за суседним столом једе пољину од кафе а дршку оставља крај тацне?

Келнер, такође зачуђен, одговара:

— И ја то не схватам. Дршка је у ствари најукуснија.

„Слоновски вицееви“ већ су стекли извесну заслугу. Они су, наиме, просто прегазили амерички „крик хумор“ који је, чак и код мало осетљивих људи, изазивао језу. Да вам испри-

чамо један од мање страчних „крик вицева“ па ћете и сами моћи да закључите како тек други изгледају.

Једна мајка каже свом немирном детету:

— Престани најзад да стално трчиш укруг јер

ћу ти и другу ногу закуцати за под.

Да вам на крају испричамо и виц који објашњава наслов.

— Зашто ниједан слон не игра тенис? — пита неко.

— Зато што још ниједна фабрика не производи округле тенис ципеле.

ВАЗДУШНИ БОЈ НАД МИШАРОМ

ПОВОДОМ ПЕДЕСЕТОГОДИШЊИЦЕ
ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА

Први пут у историји нашег ваздухопловства дошло је до употребе оружја у ваздуху изнад села Мишара 1914. године

их најмоћнија лица трећепозиваца и уперени бајонети. Никаква објашњења код старих војника „нису палила“. Потерали су их пред собом, не допуштајући им да говоре. На једвите јаде успели су да убеди старог наредника да нису шпијуни прерушени у српске официре и да се о њима могу обавестити у штабу армије у Ваљеву. Тада им је капетан Југовић дао бензин, па су могли да стигну и поднесу извештај генералу Штурму.

Противници се поздрављају махањем руке

Пошто је видео да Аустријанци припремају подизање понтоноског моста на Сави код самог Шапца, потпоручник Томић је изгубио оријентацију, јер није имао бусоле, и кренуо ка Завлаци. Мрак се увелико спуштао и пилот је, немајући куд, атерирао на сред једног сеоског дворишта у селу Бела Црква!

Селанци су чатрнули са секирама и вилама да ухвати „аустријског шпијуна“. Почели су да га туку и можда би још горе прошао да му један ипак није поверовао да је српски официр. Тим патриотама никако није ишло у главу да и српска војска има авионе, купљене новцем који је народ штедро давао.

Пошто су се аустроугарске армије припремале да изврше инвазију преко Дрине и Саве, не слутећи шта их очекује на Церу, за српске пилоте — извиђаче није више било одмора.

На почетку рата је „Луфт-шиферабтајлунг“, како се звало авионско аустроугарско ваздухопловство, располагао са 96 авиона, формираних у 16 ескадрила. Летећи поред два српска авиона, аустријски пилоти су им махали рукама! Тих првих дана ни једни ни други нису имали монтиране митраљезе.

Око српских авиона су се распрекивали шрапнели из непријатељских пољских топова и шиштала митраљеска зрна. Ни српски војници нису остајали дужни аустроугар-

ским авионима, али је генерал Штурм запретио казном и наредио да се авиони тађу само кад старешина јединице оцени то као „корисно“.

У време аустријског продора ка Церу, капетан Станковић и потпоручник Новичић су због кvara на мотору били приморани да се спусте близу непријатељских положаја. Авион је пао у руке Аустријанаца, али пошто су убрзо доживели страховит пораз, нису имали времена да га одвуку са собом. Међутим, српски војници су запленили неопштењем аустријски авион типа „вув“.

После напада пиштољем — митраљеска зрна

Кивни због свог пораза на Церу аустроугарски команданти су наредили својим пилотима да уклоне српске авионе са неба, јер су им они, било их је пет са запленим авионом, сметали. Поред тога аустријска шпијунажа је била обавештена да се још очекује долазак већег броја најмодернијих наоружаних француских авиона.

Једног топлог августовског дана, потпоручник Томић је добио задатак да извиђа концентрације аустроугарских трупа око Грабовца, Огара, Михаљева, Пећинаца, Буђановаца, Никинаца, Платичева и Кленка. Када се нашао изнад села Мишара, познатог по славној Карађорђевој победи над Кулин-капетаном, сусрео се са једним непријатељским авионом. Али, уместо махања руком, аустријски извиђач је уперео пиштољ великог калибра и почео да пуца. Меци су зазвиждали око Томићеве главе. Само израженија је успео да избегне смртоносни напад.

Свега неколико дана касније појавили су се аустријски авиони наоружани митраљезима. За српске пилоте су настали тежки часови, јер нису располагали одговарајућим наоружањем. Тек пола године касније на њихове авионе монтирани су митраљези типа „шварцлозе“. Од тог времена небо над Србијом и аустроугарском територијом по-стало је ново бојиште.

ВОЗ ИЗНАД ГЛАВЕ

У Штутгарту, у Источној Немачкој, испод једног железничког моста, тачније речено испод сводова моста, налази се неколико кућа за становање.

Како се станари ових кућа осећају кад готово непрекидно, и дану и ноћу, морају да слушају тутњаву над својим главама — није тешко замислити.

ВЕЛИКИ ПОЖАРИ

Један од највећих пожара у старом веку избио је у Риму 64. године наше ере. Трајао је осам дана и нанео велике штете. Почетком 12. века (1106. године) Венеција је страдала од ватре која је захватила велике просторе.

У септембру 1666. године горео је садашњи центар Лондона: уништене су многе цркве, приватне радње и хиљаде кућа. Штета је износила преко 10 милиона фунти стерлинга у злату.

Цариград је више пута претрпео сличне елементарне катастрофе. Само у 18. веку била су четири велика пожара: 1750. изгорело је десет хиљада зграда, шест година касније уништено је 15.000 кућа, а 1782. године пожар је харао пуна три дана.

Није постојала организована одбрана од пожара, а куће су биле од слабог материјала, махом од дрвета, и лако запаљиве. У Стокхолму је 1751. изгорело хиљаде кућа и штета је износила пет милиона фунти стерлинга. Годину дана доцније огроман пожар у Москви уништио је 18.000 кућа.

За време Наполеоновог похода на Москву (1812.) пожар је трајао пет дана и изгорело је девет десетина зграда — 30.800 кућа. Штета је била огромна.

Поред набавке најмодернијег наоружања за своју војску: француских брзометних пољских и брдских топова „Шнајдер — Крезо“ и брзометних хаубица исте фабрике, Србија је пред балканске ратове обратила велику пажњу развоју свог ратног ваздухопловства. У Француској је купљено 1912. шест авиона: три „блерија“ и 3 „фармана“ од којих је оформљена Ваздухопловна команда са седиштем у Нишу. Шест пилота школовано је у француским пилотским школама.

Српски пилоти су за време балканских ратова извршили многе ратне задатке, између осталог и бомбардовање утврђеног Скадра, који су опседали српске и црногорске трупе. Пре овог бомбардовања, 7. марта 1913. године, погинуо је приликом извиђања наредник — пилот Михаило Петровић — први пилот нашег ратног ваздухопловства који је пао на борбеном задатку.

Када је 13. јула 1914. године наређена општа мобилизација српске војске, ваздухопловство се налазило под командом познатог ветерана, капетана Милоша Илића (1884 — 1960), чувеног чика Мише, који је доживео и ту радост да буде чест гост младих пилота наших млазних авиона.

Иако су у тренутку мобилизације међани делови на појединим авионима, српско ваздухопловство је за осам дана било потпуно спремно, што је у оно време представљало рекорд. Три исправна „блерија“ и три хангара су расклопљени, утоварени у вагоне на нишкој станици

Црвени крст и заједно са особљем — пилотима и механичарима — упућени на ратни аеродром код Ваљева. Идућег дана командант треће армије генерал Павле Јуришић — Штурм присуствовао је подизању хангара, монтажи авиона и пробним летовима.

Трећепозивци „заробљавају“ наше авијатичаре

Једва су механичари завршили монтажу авиона, а пилоти извршили прве кругове око Ваљева — капетан Илић је хитно позвао генералу Штурму. Сутрадан ујутру авиони ће кренути да изврше први ратни задатак у првом светском рату: извиђање непријатељске територије.

Мотори на крхким машинама од дрвета, жице и платна били су упаљени. У једном „блерију“ су били капетан Станковић и потпоручник Новичић, а у другом потпоручник Томић. Тога дана, 30. јула 1914. године, небо над Дабрићевим пољем где се налазио аеродром, било је покривено белим облацима и дувао је југоисточни ветар. Али, требало је по сваку цену видети да ли Аустријанци подижу понтоноске мостове на Дрини и Сави, како би се на време осуетио продор непријатеља у Србију.

Авион којим је пилотирао капетан Станковић упутио се ка Лезинци, а други ка Шапцу. Ваздушне струје су се поигравале лаким летелицама. Окружен официрима свог штаба, генерал Штурм их је нетрепично посматрао све док се нису изгубиле са видика.

Летећи брзином од 100 и нешто километара на сат, авиони су се приближавали циљу. Ускоро се пред очима капетана Станковића и потпоручника Новичића показала Дрина као кривудава сребрна трака. Надлетали су реку све док нису утврдили да аустроугарски инжењери подижу мост наспрам Видојевце, врха планине Цер. На повратку су приметили да им недостаје бензин. Само, били су већ на српској територији и присилили су се спусти код села Каковића, радосно машући војницима који су им потрчали у сусрет. Али уместо добродошлице, дочекала су

МАРКЕ НЕПОСТОЈЕЋИХ ЗЕМАЉА

веза из овог уговора. Дошао је и час плаћања, али под утицајем свог саветника, Енглеза Бетела, Монтосоја је одбио да одржи реч.

Између бивших савезника дошло је до праве битке. И Бури су опет били победници: стрељали су Бетела, саветника поглавице Кафра, а од заузете земље одлучили да створе републику. Назвали су је Стелаланд — земља звезда. Један од Бура, који је постао министар нове републике, поручио је у Европи поштанске марке на којима се налазио грб што га је он сам измислио и скицао. Изнад четири поља грба налазила се звезда према којој је република добила име. У четири поља грба били су: опет једна звезда, теразије, орао — симбол правичности, орао — симбол снаге и рибе што је оличавало победе Кафра.

Марке су биле нацртане, клишеи за њих израђени, оне одштапане, али — по ручници нису више могли да их употребе. Наиме, вест о Бетеловој смрти стигла је до Лондона и Енглези су одмах организовали казнену експедицију. Дознавши за ово, оснивачи Стелаланда покупили су своје шаторе, упутили волове и повукли се што су брже и тише могли. Енглези су читаву територију краткотрајне републи-

ке присајединили својој колонији Бечуани, а марке, израђене према поруци бини Бура, откупила је будућашто нека филателистичка фирма.

Нешто слично поновило се недавно с маркама „републике Молучких острва“. Мада се, за разлику од републике Стелаланд, ова острва без по муке могу наћи на географској карти, она нису независна држава већ улазе у састав Индонезије. Молучка острва богата су нафтом, каменом угљем, оловом и златом. Група завереника покушала је 1950. године да их одвоји од Индонезије. Међутим, војска и народ Индонезије разбили су кои-

трареволуционаре. Смутљивци нису успели чак ни да добију поручене марке а још мање да их употребе и — оне су доспеле у руке филателиста као марке још једне непостојеће државе.

БЕЛАНЧЕВИНЕ И КАРАКТЕР

Амерички лекар и истраживач Кејз извео је последњих година низ опита с циљем да утврди како недостатак беланчевина у исхрани делује на карактер. У једном од ових опита учествовале су, до брвољно, 23 особе којима је доктор Кејз дао храну довољну за одржавање живота (1760 калорија) али која је имала у себи свега 43 грама бе-

ланчевина, заправо половину дневне потребне количине. Већ после неколико дана све ове особе, у већој или мањој мери, почеле су да показују знаке егзиста и свађалаштва мада им за то није пружен ни какав повод. Ове особине не стале су чим је количина беланчевина враћена на нормалну.

ИЗ СТАРОГ БЕОГРАДА

За време друге владе кнеза Милоша (1858 — 1860) београдски кметови и магистрат имали су дужност да набављају за кнеза земичке, телеће месо и вино из Зему-

на. Разноврсно сремско вино чак и шампањско, које је у бутелама плаћано по 13 цванцика у Београду, имали су права да пију колико су хтели и они који послужују.

Нашалите се и запитајте географе где се налази република Стелаланд. Одговор, наравно, нећете добити јер те републике нема ни на једној географској карти. Међутим, многи филателисти знају за републику Стелаланд и њену марку о којој је швајцарски лист „рифмаркен цајтунг“ испречао следећу причу:

На граници Трансвала, у Јужној Африци, посва-

Томас Едисон

— 9 —

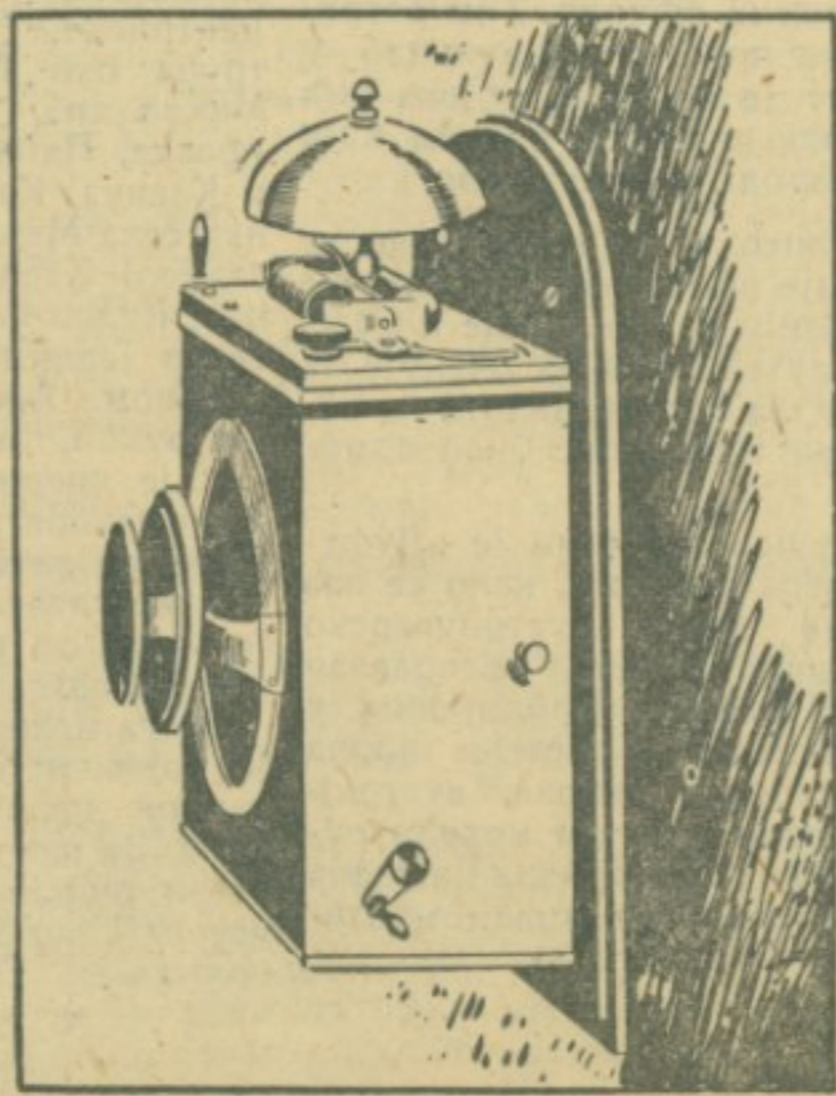
Није имао више од 23 године када је продао патент за своју машину-одашљач. Са њему својственим одушевљењем уредио је онда себи радионицу у месту Њуарк, у држави Њу Џерси, у близини Њујорка. Почео је да израђује одашљаче које је стално још усавршавао, као и да ради са ретким даром на новим испитивањима и све бољим проналасцима.

Американец Кристофер Шолс је 1868. изумео нешто налик на данашњу писаћу машину. Било је то веома значајно дело за оно време и обећавало је револуцију у администрацији. Али, показало се да та машина има многих недостатака. Едисон је, испитујући њен механизам, успео да је 1874. умногост усаврши тако да је постала неопходни инвентар сваке канцеларије.

— 11 —

Две године доцније прешао је у Менло Парк, у држави Њу Џерси, где је опремио нову и комплетну лабораторију. Био је то крупан корак у животу младог проналазача, јер баш овде, радећи на миру успео је да своје способности развије и постигне велике успехе. Та лабораторија је реставрирана за успомену на великог проналазача и постала нека врста музеја.

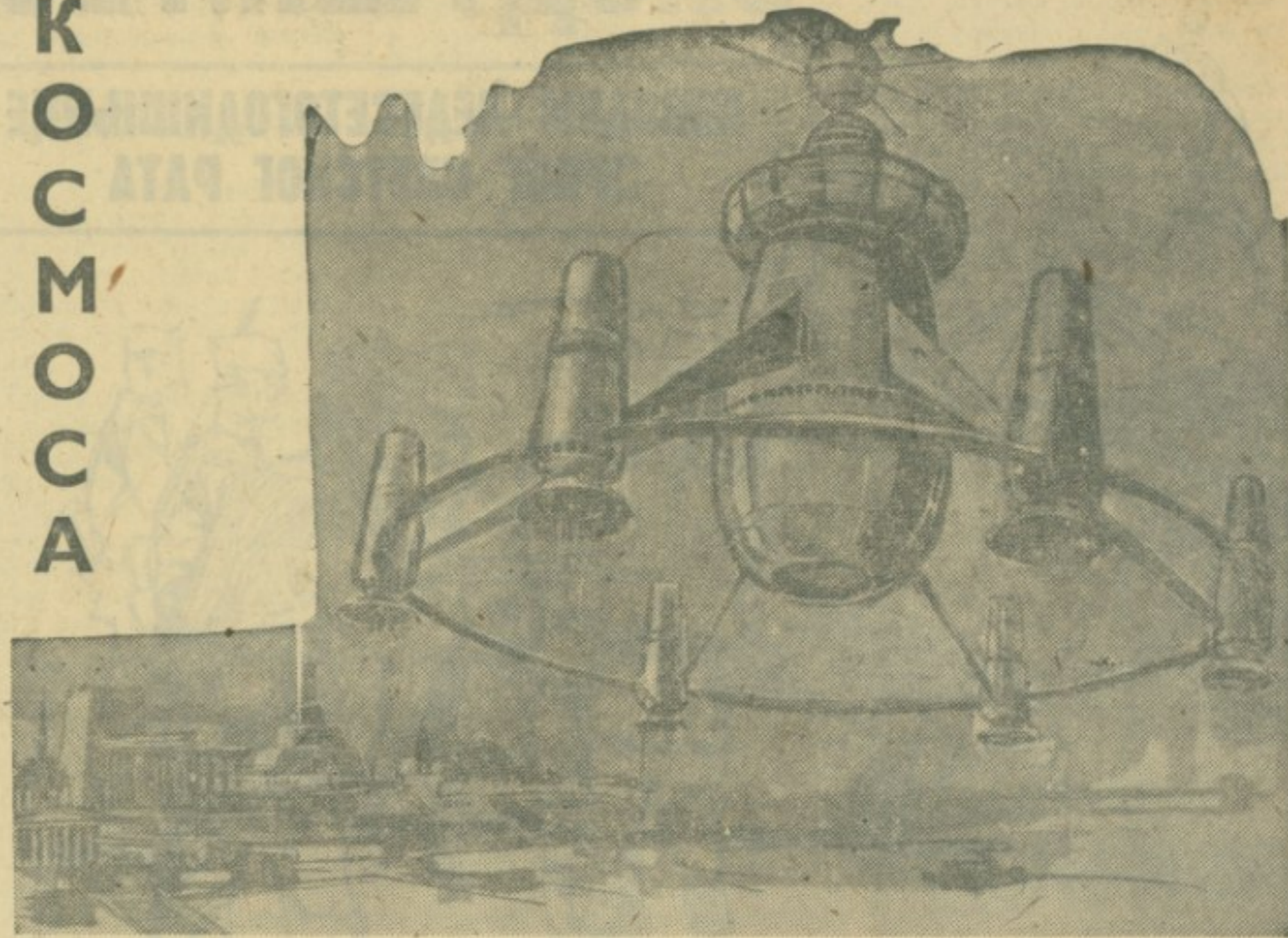

— 12 —

Александар Грахам Бел направио је 1878. године прототип данашњег телефона, за оно време врло компликован апарат. И поред тога што је апарат радио и самим тим отворио широке могућности у погледу комуникација, он је био ипак само опит на коме је требало тек радити. Едисон га је, као и писаћу машину, усавршио до те мере да је постао неопходан. (Наставиће се)

МИСТЕРИЈЕ

КОСМОСА

Људи се плаше најезде фантастичних бића са неке друге планете и закона које би она завела на Земљи. Пре краћег времена једна емисија на француском радију створила је панику међу онима који су поверовали речима спикера: марсовци су спремни да се искрцају на више места наше планете.

А летећи тањир? Зар нису виђени ти светлећи дискови који су се изгубили одједном незнају где уз паклену buku или у потпуној тишини? Американци су их видели много пре других, јер још 1960. три године после њихове појаве, америчка армија је имала већ 6500 досијеа испуњених сведочанствима и обавештењима (додуше контрадикторним) о облику тих машина и изгледу њихових пилота.

Међутим откако су наши космички бродови почели да освајају простор, од летова Јурија Гагарина и Гордона Купера, више се не говори ни о марсовцима ни о њиховим летећим тањирима.

Нова сазнања су показала да има сасвим мало вероватноће да људи живе на планетама блиским Земљи. А становници Земље пошто су почели да бацају ракете ка Месецу, Марсу и Венери уобличио су да су прва и једина интелегентна бића у читавом свемиру.

Да ли су у праву? Научници сматрају да је најмање 150 хиљада планета настањено и да на многим постоје облици живота чак савршенији од наших.

Ако је тако, зашто онда искључити могућност да је Земља већ била посећена бићима из других галаксија.

На све се може одговорити и са „да“ и са „не“. Научници су за сада у изјавама врло уздржани.

Уосталом, закључимо о летећим тањирима. Нема нити доказа да они заиста постоје. Стручњаци тврде да су у свим тим случајевима посматрачи били жртве оптичких варки или сведоци потпуно природних астрономских или метеоролошких појава. Марсовци живе једино у

уобразиљи оних који су писали о њиховим тобожњим подвизима.

Будимо стрпљиви. Са интерпланетарних станица, из непосредне близине, снимити се ускоро Марс и онда ћемо сазнати много о врстама живота које се могу тамо срести. Те слике вероватно неће победити оне који тврде да иако нема свесних бића на Марсу то ипак не значи да их тамо никад није ни било.

Сасвим је за сада беспредметно подржавати претпоставку о доласку на Земљу бића из удаљених светова. Чему само слутити? Причекајмо да наша сазнања буду научно поткрепљена и онда ће се тајна објаснити пуном истином.

КОКОШКА ЧУВА СЛОНА

Један слон је морао из Калкуте, главног града области Бенгал у Индијској Унији да се транспортује за Европу авионом. На четири хиљаде метара висине од једног се слон толико разбеснео да је главом хтео да разбије врата кабине.

Међутим, ту се сасвим случајно нашла једна кокошка, која је, поплашена, почела да кокодаче. Кад је то

слон чуо и видео за дивно чудо се смирио. Можда да њу, онако ситну, не би повредио.

Од тог дана приликом транспортовања слонова, у авионску кабину се ставља и по нека кокошка, као „летећи чувар животиња“ — ка ко пише часопис из Западне Немачке „Плава свеска за ветеринаре“.

ЧУВАЈТЕ СЕ МОРСКОГ УХА!

У Кини само просјаци једу из тањира

У кинеском ресторани у Бечу за столом седи гост и студира јеловник.

— Желео бих као предјело печени Тун Вун — објаснио је Кинезу који се приближио клањајући се али шта је то Вун Тун? Кувар или пас? — насмејао се гост иронично.

— Ни кувар ни пас: то је лако тесто с поврћем — одговорио је Кинез уљудно се смешећи.

Лако тесто изгледа да се госту свидело — али: „са каквим поврћем?“ — упитао је неповерљиво. Кинеза није било лако поколебати. Принео је врхове прстију устима и пољубио их:

— Бамбус, бобове клице и Суе Чун!

Гост је изгледао умирен. Одмах су му сервирана два дрвена штапића.

После једва два минута келнер је донео печени „Вун Тун“ и уобичајени прибор: кашкицу виљушку и нож.

„Необичну кухињу имају Кинези“ — помислио је гост

и дискретним покретом руке дозвао шефа. Учинио му се познат, али где га је видео? Наједном се сетно то је оперски певач, слушао га је. Сетио се и имена: професор Хозе Марија Чух.

„Левајући гостионачар“ је шеф кинеског ресторана у Бечу и исто тако добар кулинар као и певач.

— Људи мисле да ми у Кини живимо само од пиринча. Тачно је да он код нас представља свакодневни хлеб: Чинг Мих је бели пиринчак и Шу Мих — жути пиринчак. Али многи људи не знају да је Кина земља са врхунском културом јела — каже он.

Јела се сервирају у малим чинијама јер само просјаци је ду из тањира. На Далеком истоку се такође презире уобичајени прибор за јело. Лака јела, када се једу виљушком и ножем примају укус метала стога се једе дрвеним штапићима.

Пошто је гост у дебелом јеловнику пронашао између осталих супу од пераја морског пса и супу од ластиног гнезда и упитао какав је укус ове друге, Кинез му је објаснио, не престајући да се љубазно смеши, да она има укус рибе а ластино гнездо изгледа као црно сено. Гост је наишао и

на супу од говеђег ребра и помислио да ће му она можда боље пријати.

Фу Јунг — пржено јаје са седам зачина.

Пилеће месо са бобовим клицама.

Да ли сте већ јели патку са ананасом, смрчком, бамбусом или бадемом?

Кинез поједе за ручак целу патку — а ипак га не заболи стомак — зато што је кухиња необично лака.

Чуез Чиа Фу значи — „доноси срећу целој породици“ Ово јело се справља са нарочитим зачином који се зове „дух доброг укуса“.

Нарочита посластица је „пекиншка патка“. Добро опрана у пиринчаом вину она се пече са много различитих зачина. Затим се рскава кожа огули, увије у тесто и премаже мармеладом од ђумбира: то је предјело.

Огуљена патка се пече поново — кости се изваде — и сервира се са разним поврћем. На преосталој масти од печене патке справи се кајгана. На крају као посластица служи се супа од пачијих костију.

Нека домаћице не појуре одмах штетњаку. Ту треба још знања: да би се „пекиншка патка“ правилно справи-

ла потребно је шест година учити кување у Кини, и имати најмање седам година праксе!

Шеф — кувар је толико вешт да за седам минута извади све кости из тек заклоног пилета. То је право мајсторство. Такво пиле се врло брзо испече и сервира као „пиле без костију, пуњено, са најмање осам додатка“.

Ти Па је пиле које се излупа пљоснато као бечка шницла али мора неизоставно да се једе штапићима.

Како прија морски краставец или морски миш уз печену патку? Или лептир са морским краставцем?

Нешто сасвим специјално представљају „четири блага“ морски краставец, пиле морски рак и морско ухо.

Морско ухо је врта пужа из породице Nalotidae, са пљоснатом кућицом у облику уха. То је опасна животиња али не док је жива — већ у стомаку. На многе људе делује као опијум: ако га једете једном мораћете свакодневно.

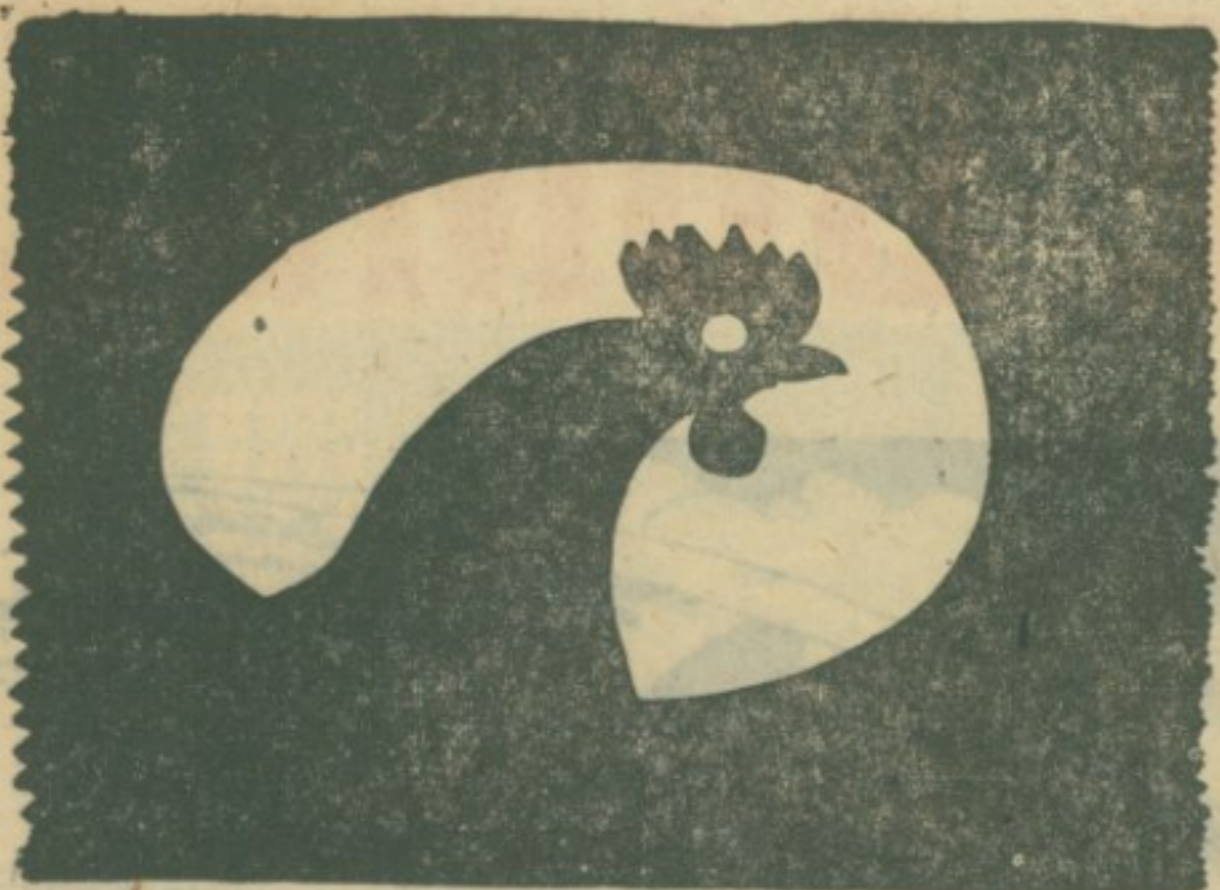
За Кинеза — ресторатера би било врло лако да себи осигура сталне госте: мало морског уха на перје морског пса — и гост, неутољиво, постаје стални посетилац.

Као посластица служе се змијаве очи: плодови слични белом луку који расту на дрвећу.

Просечни кинески ресторани има око 280 различитих јела у јеловнику а учествовање на „вечери за сладкуску“ представља прави доживљај.

За Кинезе је највећи празник нова година која пада 13. фебруара: слави се пет дана. За то време главно занимање је: једење. Додуше као и у другом свету у празничне дане, само с том разликом — што Кинези после тога не поваре стомак.

МАГНЕТНИ ПУНОГЛАВАЦ

По крвним судовима живог човека, потчињавајући се вољи истраживача или лекара, плочи необичан уређај.

Својим изгледом подсећа на пуноглавца. У предњем његовом делу, у глави, налази се сићушан, али јак и постојан магнет.

Начинивши мали зарез на било ком месту на телу, уређај се убацује у крвни суд да би се после тога кретао под дејством спољашњег магнетног поља. Али, спољашњи магнет не само да вуче „пуноглавца“ до потребног места у телу, већ га нагони да се извија, „маше репом“ и да чини исте покрете као риба кад плива. То повећава његову брзину и омогућава му да, ако је потребно, савлада ток густе крви.

На овај начин апарат стиже до жељеног места. Он је начињен од хемијски инертног меког материјала и не надражује зидове крвних судова. Овај материјал упија рендгенове зраке, тако да се кретање апарата лако може пратити рендген-апаратом.

Апарат се може снабдеи — слично радио-пилули која се употребљава за испитивање органа за варење — разним уређајима за регистравање температуре, кон-

центрације водоничних јона и других физичких и хемијских својстава. Помоћу њега се, даље, могу до потребног места доставити лекови да би мала количина стварала високу концентрацију. Тако се, на пример, лек за раз-

ређивање крви може доставити до самог згрушаног места (тромба) а да се при томе не изазове опасна појава да читав крв за време деловања лека изгуби способност згрушавања. Пошто магнетни „пуногла-

вац“ изврши свој задатак враћа се до места где је убачен у организам и извади. Опит на животињама успешно су извели на научном институту у Рехавати, у Израелу, проналазачи Ефраим Фреј и Шаул Лејбинзон.

НАПРСТАК У — ЈАЈЕТУ!

Иако врло ретко, у беланцу свежег јајета могу да се нађу делићи перја, семенке жита, делови разних отпадака и још много шта. Али један ветеринар је тукао све рекорде — нашао је, веровали или не, у беланцу једног свежег јајета — напрстак своје жене.

Многе домаћице у рано јутро пипају најбоље носиле и утврђују да ли ће им тога дана снети јаје. Оне које га немају, пуштају да слободно тумарају по дворишту, док

оне са јајима затварају у живинарник. Али уместо да ову проверу врше спољним притискањем коже око клоаке, педантне домаћице увлаче прст у клоаку... Тиме оне врло лако уносе нечистоћу у јајовод где се из посебних жлезда издвајају белачевине, па тиме и само беланце. Ту се луче и кречне материје од којих настаје љуска јајета.

Ветеринарова жена је вероватно том приликом имала напрстак на прсту.

ЊИХОВЕ ПОСЛЕДЊЕ РЕЧИ

Ево неколико речи које су на смрти као последње рекла чувени државници, политичари и уметници:

Септимије Север (руски цар од 193. до 211. године) кад су од њега затражили да каже последњу заповест армији, рекао је: „Радимо“, а затим се окренуо на другу страну и додао: „Уосталом, то не служи ничему!“

Елизабета I, краљица Енглеске (1533—1603) рекла је: „Дајем цело краљевство за још један минут живота.“

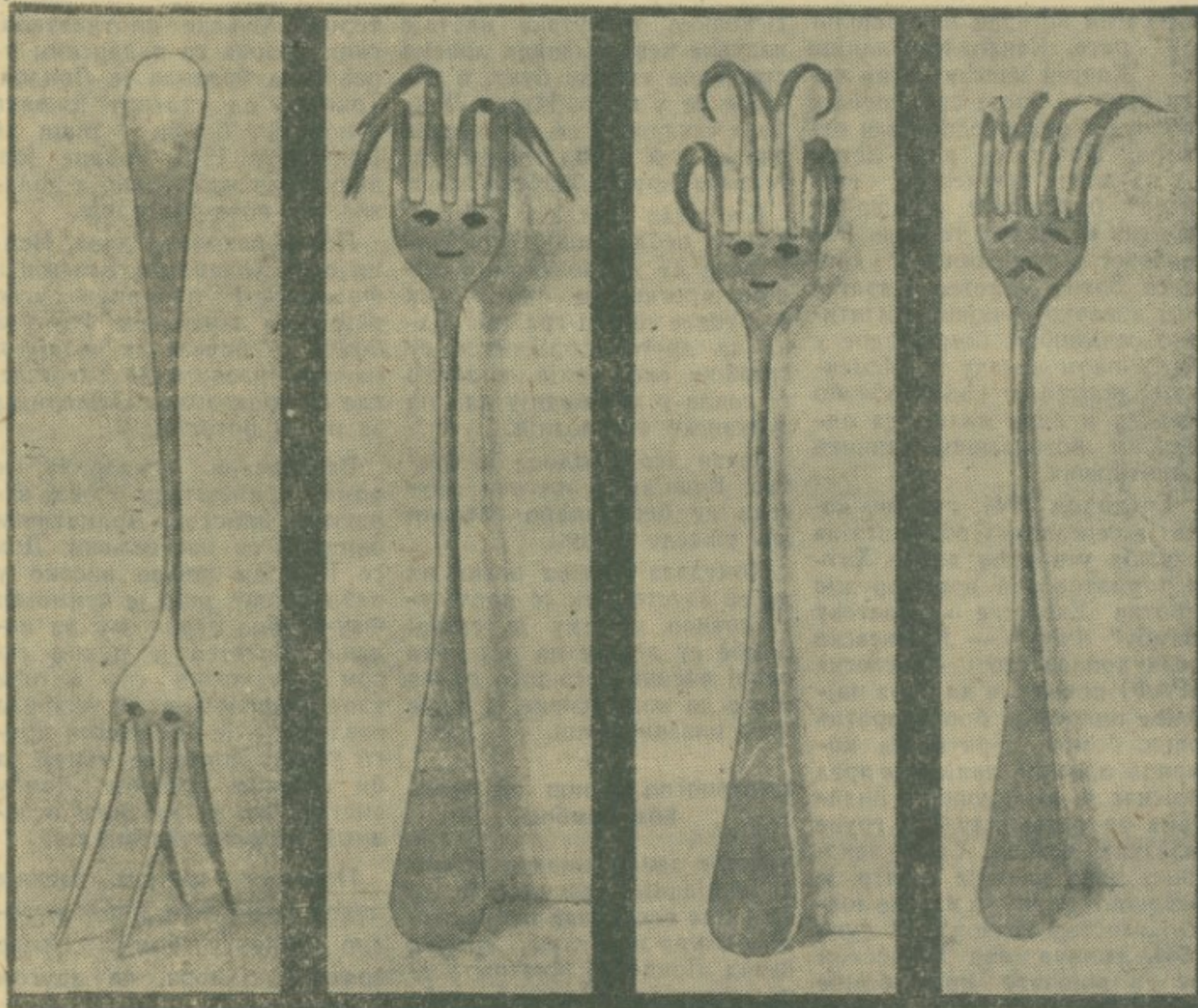
Кардинал Ришеље, француски државник, на тражење свештеника да опрости својим непријатељима пред смрт рекао је: „Ја немам друге непријатеље осим државе!“

Франсоа Рабле, француски хуманиста и писац (1494—1553): „Спустите завесу, фарса је одиграна!“

Пол Клодел, дипломата и француски писац (1868—1955): „Шта је то што ми допушта да умрем мирно... Положи сам врло добро све рачуне, и ничега се не бојим.“

ЗАНИМАЉИВА ГАЛЕРИЈА

Један фотограф који воли да обичне предмете види необично — и обичну виљушку направил је да изгледа овако:

АКРОВАТА ПОСЛЕ ВУЂЕЊА ДОБРО ОЧЕШЉАНА УМОРНА

ГРАМЗИЗА

ВРЕМЕНЛОВ

ПО РОМАНУ Х. Ч. ВЕЛСА

АЛИ ЕЛОИ НИСУ ХТЕЛИ ДА МИ ПРИДУ

ИЗГЛЕДА ДА СЕ ОНИ БОЈЕ ОВЕ ГРАЂЕВИНЕ!

САД НЕ МОГУ НИШТА ДА ПРЕДУЗЕМ! МОРАМ ПОКУШАТИ ДА ШТО ВИШЕ ДОЗНАМ О ЕЛОИМА... И ДА ОТКРИЈЕМ УЗРОК ЊИХОВОГ СТРАХА!

СЛЕДЕЋИХ НЕКОЛИКО ДАНА ТРУДИО САМ СЕ ДА СЕ С ЊИМА ШТО ВИШЕ СПРИЗАТЕЉИМ, ПОКУШАВАО САМ ДА ОТКРИЈЕМ КАКО ЖИВЕ.

НА ДУГАКИМ ШЕЊМАМА КРОЗ ЊИХОВЕ ЛЕПЕ ПРЕДЕЛЕ, НИСАМ НАИШАО НИ НА КАКАВ ЗНАК ПОМОЋИВРЕДНЕ ДЕЛАТНОСТИ

ОВО ЈЕ ОАМО ЦВЕКЕ! ЊИХОВА ЗЕМЉА ЈЕ БЕДКРАЈНА ЦВЕТНА БАШТА!

ПРИМЕТИО САМ ДА СУ ИМ ОДЕЛА ОД ФИНИХ ТКАНИНА И ОДЛИЧНО САШИВЕНА.

ГДЕ СУ ИМ МАШИНСКО ОБАВЉА ОВЕ ТЕ ПОСЛОВЕ?

ТРПЕЈЕ СУ ИМ УВЕК БИЛЕ ПУНЕ ВОКА.

ГДЕ СЕ ГАЗИ? КО ГА БЕРЕ И ДОНОСИ ОБАМО?

А ОЦА ЈЕДНОГ ДАНА...

ЈЕ ЛИ ОВО ЗАСТА БУНАР?

ЛОВАЦ НА ЛЕТЕЋЕ БОМБЕ

Британски пилот-ловац поручник Вилијам Хансен, оборио је 62 «летеће бомбе» фау-1 и спасао хиљаде људи у Енглеској

Ратни ветеран из прошлог рата, Канађанин Вилијам Хансен налази се на челу ранг — листе савезничких пилота и држи јединствен рекорд. Почетком рата летео је на ловцу „фокер — харикену“ борећи се у Африци против немачких тешкова Ромеловог експедиционог корпуса. Затим је летео у пратећој ловачкој авијацији и штићеној савезничке бомбардере у ваздушном нападу на Немачку. Запажен је као необично храбар и смео пилот, са одличним познавањем технике пилотирања.

Средином 1944. године, када је савезничка обавештајна служба утврдила да ће Хитлер употребити ново оружје против Енглеске — „летећу бомбу“ Фау-1 — Краљевско ваздухопловство Енглеске (РАФ) почело је да бира најбоље пилоте за борбу против ових бомби. Британска команда ловачке авијације предложила је и поручника Вилијама за ескадрилу 616 групе млазних ловаца. Само неколико дана касније пошто је завршио обуку за млазне ловце „глостер метеор“, 13. јуна 1944. године, над Енглеском су се појавиле прве бомбе „ваздушног терора“.

Опасан ваздушни лов

Вилијамова ескадрила млазних ловаца налазила се на периферији Лондона. Пилоти су тога јутра извршили по једно полетање и преко контролисали ваздушни простор над Лондоном, али ништа нису приметили. Радари такође нису ништа открили. Било је све мирно. Бомбардерска група „москита“ у пратњи ловаца „локид лајтинг“ одлетела је у Холандију да бомбардује немачка индустријска постројења.

Пилоти су се налазили у трпезарији, очекујући да добију обед. Неко од пилота рече гласно другу за суседним столом:

— Још мало па ћемо препавати рат...

Али није успео ни да заврши шалу, а звучници објавише:

— Сви у ваздух! Непријатељ долази!...

Изгледало је то, као одговор на шалу, али сви потрчаше у кабине својих авиона.

Неколико тренутака касније издунне цеви млазних ловаца створише ужасну буку, и винуше се у небо. Изнад Лондона ескадрила се развила за опасан лав и над градом заварала други борбени круг.

Стогнак „летећих бомби“, као из неба изишле, приближавале су се великом брзином, просвирале поред њих и сручиле се над градом. Једна за другом одјекнуле су страшне експлозије, а затим се силе у детжацију као од вулканске експлозије.

Један део Лондона је буктао. Вилијам и његови другови су беспомоћно гледали ову ужасну сцену.

Контрола летења позва их да се спусте. Тек се после установило у чему је ствар: бомбе су летеле на пет пута већој висини него што радар може да контролише, и брже него млазни ловци.

Смртоносни јуриш за летећом бомбом

Истог дана, команда ловачке авијације одлучила је да по једна ескадрила непрекидно дежура на великој висини изнад Лондона. Млазни ловци су сутрадан браздали небо изнад Лондона. Одједном им се на радарским екранима појавише светле тачке: бомбе су долазиле. Кад се појавила прва група, Вилијам и његов пратилац се одвојили из ескадриле и пођоше ка бомбама. Бацивши авион „на нож“ Вилијам строгаво полете у дубину за бомбом. Авион му је страховито подрхтавао, као да ће се распасти од силног напрезања. Кад га је увео у осу лета бомбе радар му настржи нишане и озритисну окладаче. Два ракетна зрна пролетеше испод крила његовог авиона.

Снажна експлозија одјекну и скоро му засени очи. Вилијам се и сувише приближио бомби која је носила хиљаду килограма експлозива. На Лондон су стигли само командни челици ове бомбе.

Грађани Лондона нису знали за Вилијама и његову ескадрилу, али су чули потмуле експлозије негде у висини.

Пет погодака за један дан

Лондон је био узнемирен. Немци су упорно спроводили

терор. Хиљаде противавионских топова са радарским уређајима бранило је Лондон. Трагови од стотину хиљада авионских бомби у бици за Британију 1940. године још нису били избрисани, а долазиле су нове трагедије.

После неколико дана, Немци су у Холандији, Белгији и Француској померили угао рампи за лансирање Фау-1 и бомбе су почеле да падају и на део југоисточне Енглеске, где се производио материјал за ратне потребе.

Вилијамова ескадрила је одмах премештена у овај ваздушни простор. Драматични окршаји су настављени. Док се Вилијам пењао високо у небо једног дана је приметио Фау-1 како прави лук за падање. Полетео је пуним гасом укључивши сва четири топа. Експлозија је ужарила ваздух: то је био његов други успех. Попео се одмах да би сачекао наредну бомбу сматрајући да ће бити испалења са истог катапулта.

Петнаест минута касније другим ракетним зрном погодио је другу бомбу. После кратког одмора, на другом

полетању постигао је тога дана, 27. јула 1944. године, и трећи погодак, а по подне је оборио још две летеће бомбе.

За делић секунде избегао смрт

Али умало се овај срећни дан није завршио трагично. После четвртог погодака топовска шаржа му је била пуна, а под крилима остала са-

мо још два ракетна зрна. Чим је високо попео авион и прешао у хоризонталан лет приметио је пред собом летећу бомбу. Његова одлична летачка реакција била је брза али је бомба као муња пролетела непосредно поред њега: још дуго задржао је у очима само њену црну траку. Био је запањен.

Осамдесет дана је трајала ова драматична борба над

Енглеском. Летеће бомбе су насртале као киша: испалењено их је око 9500 комада, од којих је ловачка авијација оборила око 3000.

Поручник Вилијам је у тој бици на живот и смрт постао прави ваздушни пират и стекао славу какву није ниједан савезнички пилот прошлог рата. За његове ратне подвиге британска влада му је одала високо признање.

Црвена свећлосић на Месецу

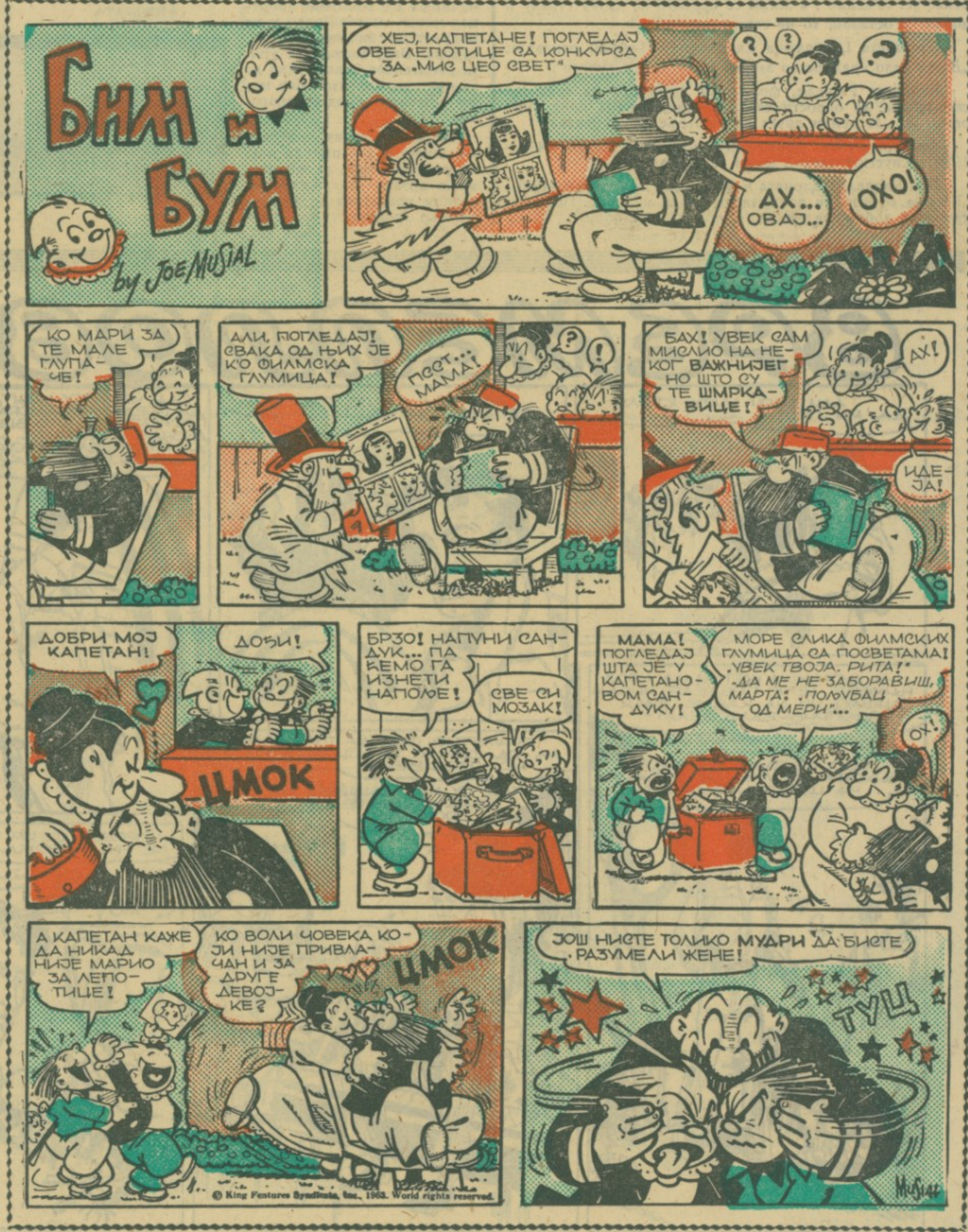

уелској опсерваторији која има телескоп са пречником од 60 см два астронома угледала су у Аристарховом кратеру јарко црвену светлост. Када је после 28 дана тај део Месеца поново постао видљив, крај телескопа су се нашла четири астронома. И опет је у кратеру за светлела рубинска ватра која је ишчезла тек после 45 минута. Појас црвене светлости био је широк 2,5 километра а дугачак око 20.

Астрономи још нису нашли објашњење за ову појаву. Додуше, они сада увек, кад су услови за осматрање повољни, испитују тајанствену појаву у Аристарховом кратеру на Месецу служећи се при томе све савршенијим инструментима. Није искључено да је ова појава у вези са вулканском активношћу коју је на Месецу открио совјетски астроном Козирев.

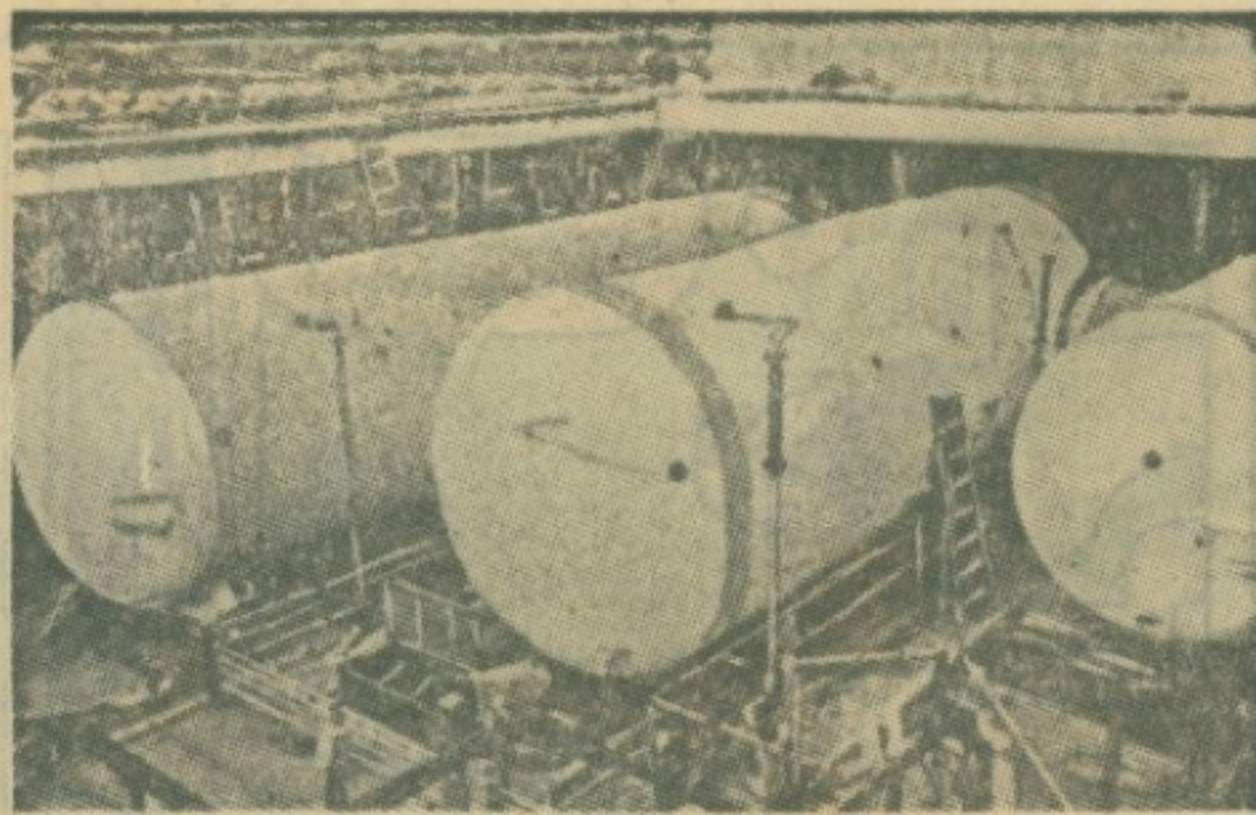
Понекад изгледа као да Месец није баш сасвим „равнодушан“ према интересовању које људи показују према њему. Он им понекад открије неку своју тајну, а понекад им зада нову заговетку...

Једну од таквих заговетки Месец је задао људима 29. октобра 1963. године. На Ло-

ПРЕИМУЋСТВО ЈЕДНОГ ТОЧКА

У неким земљама Европе и Америке све је популарнија возња на моноциклу — бициклу са једним точком. Његове присталице тврде да моноцикл има много преимућства над бициклом; једно од њих је и то да се на њему слободно и лако може ући у бар или телефонску говорницу.

КИСЕОНИК, КИСЕОНИК...

Ово нису цистерне за нафту или природни гас. У једној америчкој болници одлучили су да одсад много шире примењују кисеоничку терапију за лечење гасне гангрене, тровања и болести срца и крвотока. У сваком одељењу болнице лекарима ће одсад бити на располагању потребна количина кисеоника који ће се доводити цевима из централног складишта.

ПАРИЗ 1900.

Први пут је Србија учествовала на једној светској изложби 1900. године у Паризу. Учињен је велики напор да се прикупе све музејске вредности, као и предмети из области пољопривреде и других грана народне радности. Изложени су радови сли-

кара Паје Јовановића и вајара Ђоке Јовановића. На француском језику публикована је једна добро документована књига о пољопривреди у Србији.

Нарочита пажња била је посвећена павиљону за изложбу, о коме је париски „Монд илустре“ донео овај приказ:

„Српски павиљон је конструисао Бодри, париски архитект, брат славног сликара Пола Бодри, који је радио слике у Опери.

Павиљон се налази на левој обали Сене, где је део страних изложбених зграда, подигнутих као град из снова, на пет метара изнад Западне железничке пруге.

Изолован од других павиљона српски се налази у зони интензивног саобраћаја на прелазу са једне на другу страну реке. Место је привлачно за публику која се ту одмара после разгледања и ходања по изложби.

Србија, горда због свог економског развоја и виталности своје расе, полагала је нарочито на то да се достојно представи у овој мирољубивој ревији народа.

Сам павиљон је непосредно инспирисан манастирима, који су вековима остали аил непоколебљиве вере и остварења давнашњих нада.“

ДНЕВНА ШТАМПА ПРЕМА ТИРАЖУ

У целом свету публикује се око 50.000 разних листова: дневних, недељних и разних часописа и магазина. Дневних листова има преко 3000. У Сједињеним Државама излази 1774 разних новина; а на 1000 становника долази 321 примерак. У том погледу Велика Британија стоји боље јер на 1000 становника има 490, иако се издаје само 112 дневних листова са вишемилионским тиражом. У Швајцарској такође долази 490 примерака на хиљаду становника, јер има више дневних листова: 123.

Советски Савез има 457 дневних листова а 181 примерак на хиљаду становника. У Мађарској излазе 24 листа, односно 157 бројева чита хиљаду становника. Румунија има 33 дневна листа са 161 примерком на хиљаду људи, Француска 136 листова или 257 на хиљаду становника. У том погледу боље стоје: Данска и Финска са 347 и 350 на хиљаду становника а имају: Данска 81 лист а Финска 64.

У Јапану излази 157 листова, од којих су неки са милионским тиражом. Отуда 416 примерака на хиљаду становника. Италија има само 101 примерак на хиљаду и 81 новине. На све друге државе долази испод сто примерака. Бразил се одликује великим бројем разних листова (264) али на хиљаду становника

долази само 53, у Турској од 472 разне новине долази само 45 бројева на хиљаду лица.

ШЕСТОНОГИ ОКТОПОД

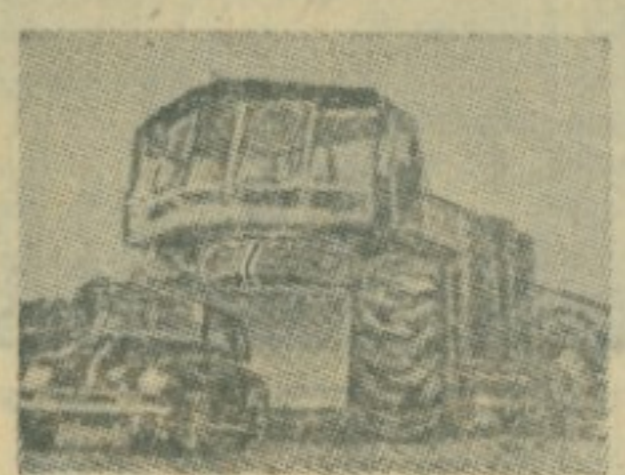
Недавно је у токијском заливу уловљен октопод тежак 4 килограма; али уместо осам имао је само шест кракова. Рибари су најпре

помислили да је октопад неким случајем изгубио два крака, но нису могли да нађу ни најмањи траг о њиховом ранијем постојању.

Трактор - гигант

Нови амерчки трактор који има четири точка висока три и по метра, тежак је 170 тона. Дизел-мотор јачине од 1650 коњских снага ставља у

дејство електрогенератор који снабдева електричном струјом електромоторе постављене у главама точкова.

ТОП - ИГРАЧКА

Тржиште дечјих играчака у Великој Британији обогате но је са три нова предмета: тон израћен на принципу транзистора реагује на људски глас — на команду „па-ли!“ из топа излети једна линг - поинг лоптица; ракета која полети 200 метара увис и падобраном који се аутоматски отвара враћа се на земљу; ратни брод из којег куља артиљеријска ватра, док светлост рефлектора „шета“ тамо-амо — а једна минијатурна справа аутоматски избацује торпеда и авионе са катапулта. Свакако занимљиво али се човек одмах упита да ли у природи и ономе што је човек досад створио нема ни чега лепшег, кориснијег и врситнијег од тога.

БЕЛКАНТО

Чарли Чаплин је забављао своје званице имитирајући разне људе. Најзад је отпевао једну арију из неке италијанске опере.

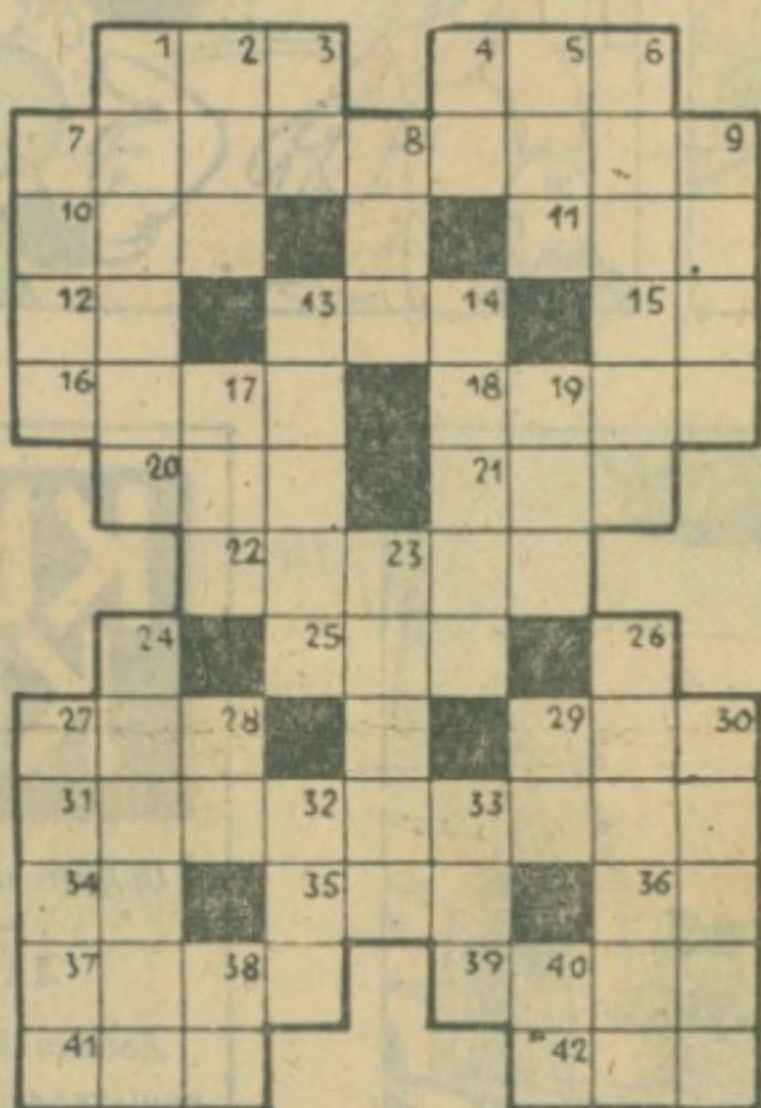
— Изванредно! — одушевио се један гост. — Нисам знао да тако добро певате.

— Ја? — зачуди се Чаплин. — Ја уопште не умем да певам. Само сам имитирао тенора кога сам имао прилике да слушам у Миланској скали.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) речно острво, 4) лична заменица, 7) смелост, 10) врста папагаја, 11) део намештаја, 12) аутомобилска ознака за Зенциу, 13) народно коло, 15) скраћеница за рачун, 16) пристаниште у Етиопији, 18) кухињска посуда, 20) лука у Израелу, 21) телефонски позив, 22) маслина, 25) старојудејски цар, 27) мера за површину (апожина), 29) птица зрковича, 31) падина, обронак, 34) иницијали нашег дечјег писца, 35) превремен, 36) два иста сугласника, 37) улазак, 39) лука у Алжиру, 41) изнад, 42) дуго временско раздобље.

Усправно: 1) предња страна поштанске пошлицке, 2) прост брод, 3) скраћеница за „ад акта“, 4) лична заменица, 5) део лица, 6) копно опкољено са свих страна водом, 7) плодно место у пустињи, 8) плод храста, 9) мера за тежину, 13) копно уз реку или море, 14) град у Канади, 17) свежа, 19) аждаја, 23) полуострво на Јапану, 24) врста чаше за пиће, 26) роман од Достојевског, 27) мушко име, 28) предлог, 29) хемијски знак за никл, 30) део

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Орсон, 5) Арау, 6) аг, 8) знак, 10) ир, 12) ето, 13) Ги Алида, 15) та, 16) пламен, 17) ага, 19) онамо, 20) ова, 22) Иго, 23) шнапа, 25) Опа, 27) „Тирена“, 26) ар, 29) Азија, 30) Иса, 31) па, 32) глас, 35) М(ихаило) Л(алин), 36) плев, 37) „Анкер“.

Усправно: 1) орао, 2) рак, 3) су, 4) на, 5) антагонизам, 7) Ги де Мопасан, 8) Зета, 3) Алани, 11) рано, 13) ало, 14) имаго, 18) Авари, 21) алеја, 23) штап, 24) Ана, 26) Арас, 30) Илер, 32) гле, 34) ла, 35) П(етар) К(очих).

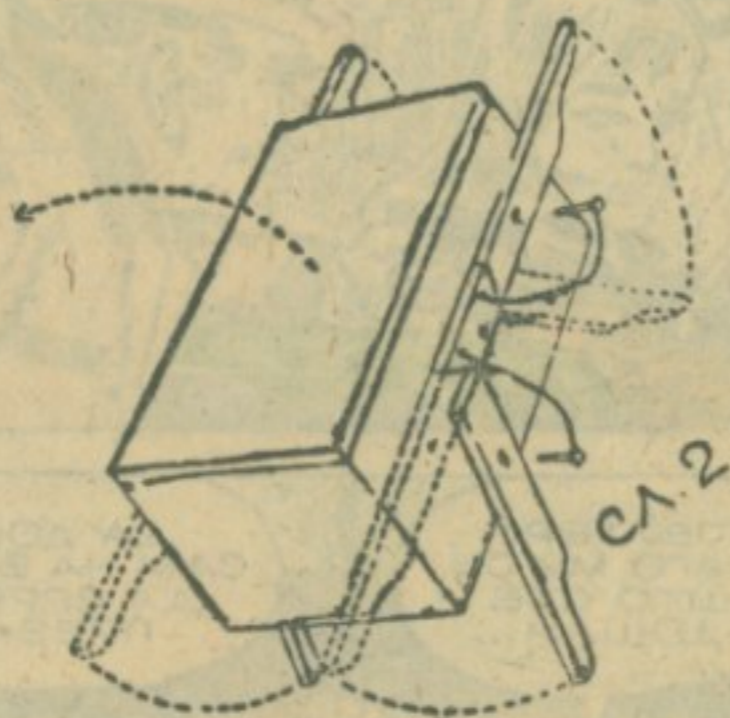
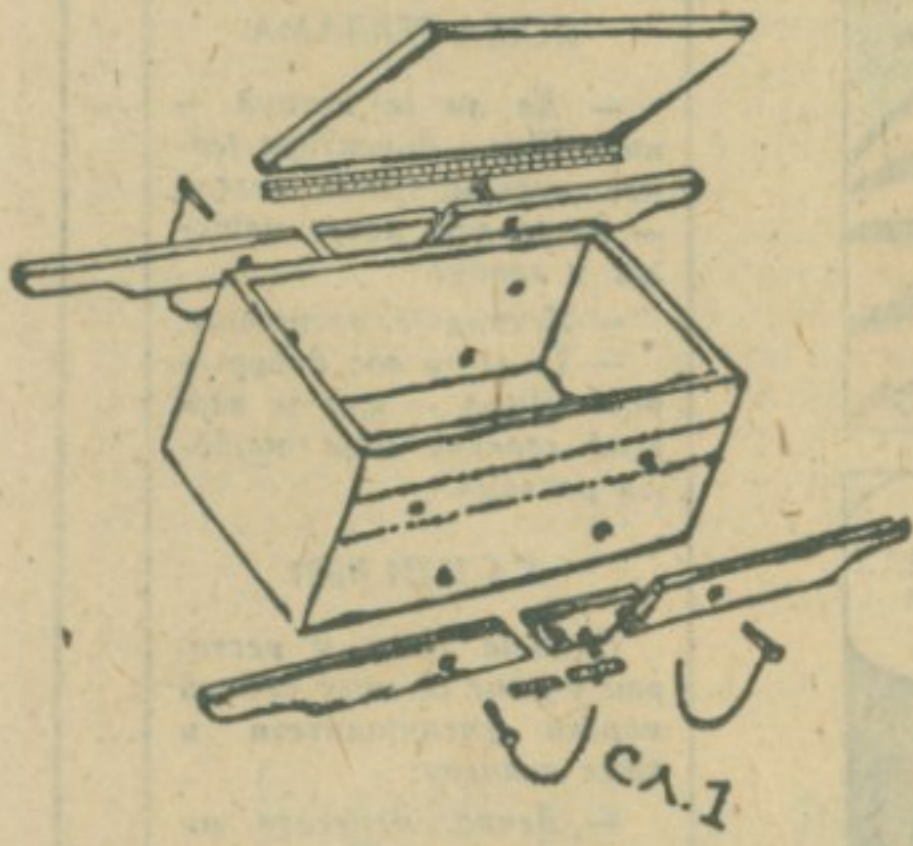
НАПРАВИ САМ

НАПРАВИ САМ

НАПРАВИ САМ

НАПРАВИ САМ

НАПРАВИ САМ

Сточий - сандук за плажу

Ако мислите да поћете на море препоручујемо вам да направите ову комбинацију сточина-сандука за разне ствари које свакодневно носите на плажу и натраг.

Од материјала за прављење овог сточина морате имати само даске, неколико шарки и ланчић са ексером на врху. Потребне су две даске од 80 см, ширине 30 см и дебеле 1 см. За даске са стране такође две од 50x30 см. Поклопац и доња даска морају бити 80x50 см. Ручке а у исто време и ноге овог сточина-сандука (сл. 1) дугачке су 65 а ширине 5 см. Трапез који видите између њих дуг је 10 см у основици а широк такође 5. Најбоље би било да на једној дасци од 140 см испрате сва три дела за ручку и онда само исечете трапез — боље ће вам се уклапати. Наравно дршке су две и зато рачунајте дупло. Направите једну шарку од 80 см и 4 од по 5 см.

Кад сте направили делове склопите их према слици 1. На сандуку морате избушити неколико рупа. На слици 2 видите где оне треба да буду. Вило би препоручљиво да трапез и оне четири шарке причврстите завртњима да би одржали и тежи терет. Када хoћете да од сандука направите сточий искрените само ручке и заглавене ексерне на ланцу и одреване рупе да би држали ноге сточина. Ако не наћете толико дугачку шарку за горњи поклопац узмите више мањих. Глав-

ну кутију-сандук не морате спајати неким столарским везама већ их једноставно закупајте ексерима. Ако вам димензије не одговарају, можете их променити према вашим потребама.

Сандук обојте или само пре-лакујте али га претходно добро ишмирглајте. Унутрашњост можете тапаирати да вам се не би ствари прљале. Када поћете на плажу на цело дан понесите унутра и телу са коцкицама леда из фриџидера да би се храна одржала. На слици 3 и 4 видите употребу овог сточина-сандука.

Потрага за отумаралим лицима

У Њујорку постоји нарочити биро који преузима на себе да пронађе одбегле мужеве ако напусте своје породице. Ова приватна установа извршила је категоризацију према занимању лица која су „изабрала слободу“.

На прво место долазе трговачки путници и заступници појединих фирми; затим фармацеути, новинари, келнери, а филмски глумци долазе тек на једанаесто место.

Јесће ли век чули да...

...највиши телефон у Француској налази се инсталиран на 3.835 ме-

тара висине, на једном од масива Мон Блана.

... рачуна се да у Француској има 3.500.000 жена — шефовна предузећа према 4.200.000 мушкараца.

...у Цорџији је забрањено купање у реци поред пута који води у цркву недељом пре подне.

...сваки Италијан просечно поједе 6.300 килограма слаткиша го-

дишње, а само становници Пиринејског полуострва поједе годишње 300.000 тона слатког леда и шербета.

...док се налазио четри месеца 1941. године у тајној штампарнији на Бањичком венцу, Ђорђе Анрејевић-Кун је у дрвету изradio за главље за „Глас“, „Билтен Врховног штаба“ и лист „Пролетер“, као и слова за прву страну Историје СКП(б).

...да би се човек одржао на леду потребно је да слој буде де-

бео 5 сантиметара. А да би издржао човека на коњу 9 сантиметара.

...римска црква је немачким глумцима све до 1753. године ускраћивала јавно парадно сахрањивање.

...власник једног енглеског биоскопа ниста лирао је у приземљу, и спод биоскопске сале, аутоматску перниону рубља. Посетиоци кад дођу на представу донесу рубље и оно им се бесплатно опере док они гледају филм.

...хомериди су певачи — рапсоди са острва Хиоса који су наро-

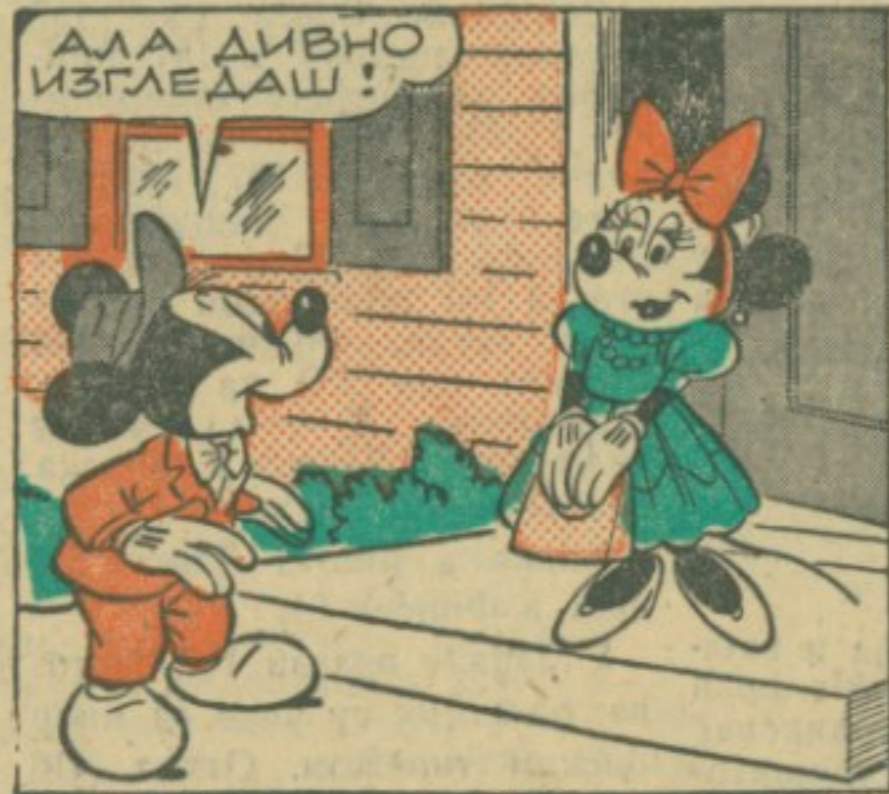
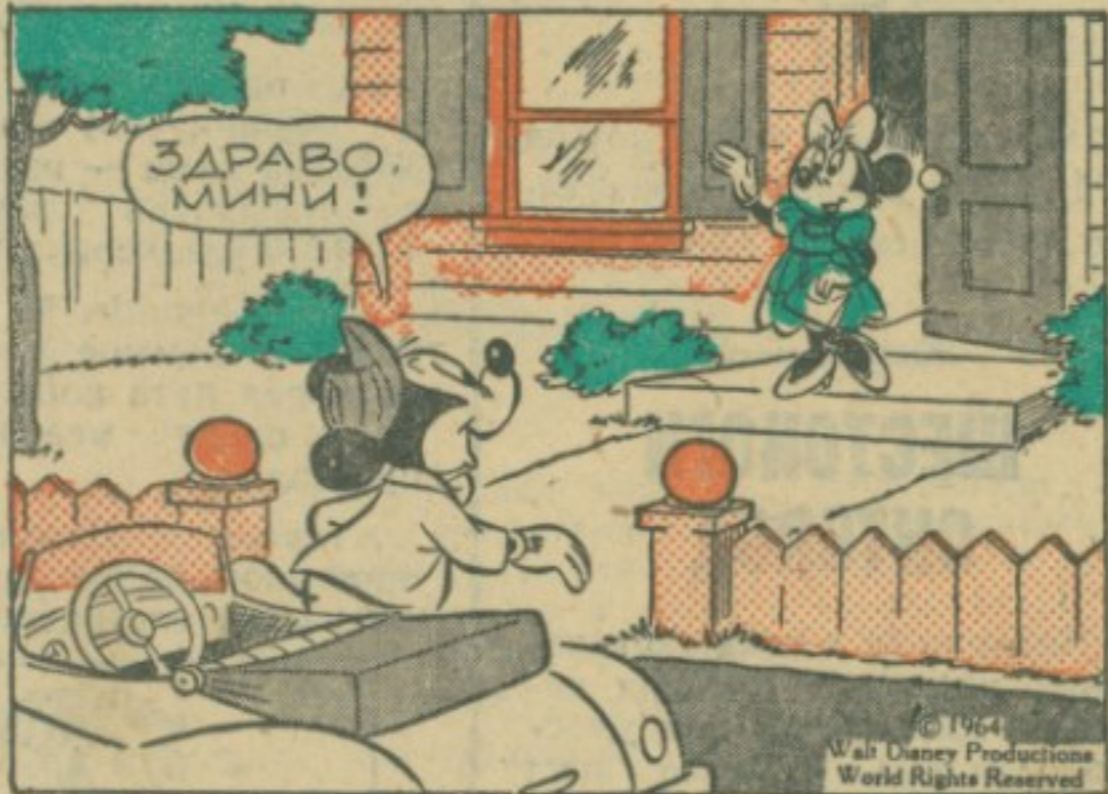
чито рецитовали Хомерове стихове.

...на станици у Аустерлицу постављена је од прошле године, електронска машина за сортирање писама: за један час она среди 20.000 писама.

...у Француској је умерена клима, мада ле-ти има и одступања. Температура често пре-лази 25°, покаткад и 30°, а јула 1947. године је забележена чак и температура од 40°.

...Шуберт је компоновао музику на 80 Ге-теових песама.

Ква-Ква!

Увећује Паја Патак

ДА СЕ ЗНА

Добили Пата и Паја од пријатеља из Холандије луковице лала. Пата је дуго молила Пају да их посади, али се он стално нечиј изговарао. Њој то досади па се сама прихвати посла. Кад су у пролеће лале изникле Паја, а и сви суседи, видевши да их је Пата приликом сађења тако распоредила да се могло прочитати: „Паја је лењивац“.

ЛОША РЕКЛАМА

— Да ли је истина — пита Шила директора једног провинцијског хотела — да је ваш хотел најбољи у граду?
— Истина је, господине.
— То је за вас добро — рече Шила — али за ваш град свакако није најбоља реклама.

СА ИЛИ БЕЗ?

Отишла Пата у ресторан у коме се могу добити морски специјалитети и каже келнеру:

— Дечко, донесите ми 12 острига али да нису ни сувине велике, ни сувине мале, ни сувине слане. Желела бих да буду са леда, а затим да их имам одмах на столу јер се журим.

— Свакако, госпођо, — рече келнер — само да ли желите са бисером или без њега?